

D9106 ARC 209 000

NIELS BOHOLT JENSEN

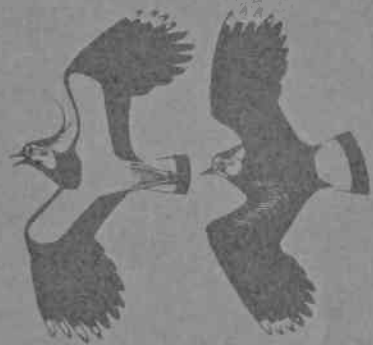
ISSN 0908-858X

LANGEMARKEN 3

Postbesørget blad

ULBØLLE

5762 VESTER SKERNI 5762 2 1 1

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF-FYN

10. ÅRGANG NR. 4, OKT 2002

Karlsrose Tryggelev Nor
Pyrenæerne Sløruglegruppe
Sortvinget Braksvale Skestorke
Ringmærkningsdag Odenseænder
Rødrygget Svale

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk Micro-Forma Oplag 650

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen - Tim H. Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

e-mail: soeren.gjaldbaek@mail.dk

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Sender Alle 87, Strib, 5500 Middelfart, tlf. 26 82 07 29

e-mail: mimj@doffyn.dk

Hjemmeside: www.doffyn.dk

Indsendelse af observationer:

Via Hjemmesiden, kun for folk, som er tilmeldt som brugere

e-mail: obs@doffyn.dk

pr. telefon til én fra Administrationsgruppen, DOF-Fyn Web

Bent Staugård Nielsen	62 62 30 62
Erhardt Ecklon	62 21 99 16
Jacob Sterup Andersen	62 29 26 29 / 25 56 74 17
Michael Mosebo Jensen	21 22 07 29
Hans Rytter	62 27 20 26 / 23 34 86 36

Webmaster:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup, tlf. 62 27 20 26 / 23 34 86 36

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Indhold:

Fra redaktionen	3	Skestørke ved Husby Strand	36
Karlsmose	4	Og så var der Rødrygget Svale	38
Naturprojekt ved Tryggelev Nor	9	En "gribbende oplevelse"	43
Odenseænder	12	Ringmærkningsdag	46
Nyt fugletårn ved Odense Fjord	15	Turrapporter	50
Sortvinget Braksvale	16	Møder	53
Projekt Slørugle Fyn	20	Indkaldelse til generalforsamling	54
Fra felten	22	Ekskursioner	55
		Små pip	58

Tegninger: Kåre Gjaldbæk og Thomas Nielsen Forsidetegning: Ole Runge.

Fotos: Biofoto/Erik Thomsen, Hans Rytter, Eskild Nielsen, Jan Holm Jensen, Klaus Dickmann og Michael Mosebo Jensen

Copyright DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra Redaktionen

Efterårsferie og efterårstrækket er godt i gang, og vi er klar med årets sidste nummer af Havrevimpen, som forhåbentligt kan give lidt læsestof til de lange vinteraftener.

Sammenligner man bidragene til "Fra felten" i år med dem, som blev indsendt for ti år siden, er det tydeligt, at der er mange flere personer, som er aktive i felten nu i forhold til tidligere. Det er også det indtryk man får når man færdes på de forskellige lokaliteter. Det er positivt, for arbejdet med at kortlægge fuglelivet i Fyns Amt, hvad enten det drejer sig om træk- eller ynglefugle. De tal som feltornitologerne indsamler indgår som et vigtigt bidrag til overvejelser omkring fredning og naturgenopretning. Ud over det, er det hyggeligt at træffe folk i felten og udveksle erfaringer. DOF-Fyns ture og møder er også, i det store og hele, velbesøgte, om end vi ikke afholder så mange, som andre af DOF's lokalafdelinger gør. Hvis vi arrangerer flere falder deltagerantallet, så vi mener at have fundet et passende niveau. Der er imidlertid nogle, som mener, at der er for lidt foreningsliv i DOF-Fyn. De savner, hvad der svarer til "klubaftener" i andre foreninger, altså aftener, hvor der ikke nødvendigvis er noget stort på tapetet. Man efterlyser et forum, hvor man kan mødes og snakke om stort og småt, mens man får en kop kaffe eller en vand. DOF-Fyns bestyrelse har for at imødekomme dette arrangeret en cafe-aften tirsdag den 5. november kl. 19 i lokalet på Risingskolen., for at se om det er en form, som har medlemmernes interesse. Vi håber, at mange vil benytte sig af muligheden og at andre end Tordenskjolds soldater møder op. Intentionen er at få engageret flere af DOF-Fyns medlemmer, og hvis cafe-aftenen bliver en succes bliver det næppe den sidste.

Et andet af bestyrelsens problemer er dækningsgraden på Keldsnor Fuglestation. Hvordan får man øget antallet af ringmærknings – og trækobsdage. Det er meget værdifuldt at have en lokalitet dækket grundigt år efter år, så man kan sammenligne udsving i bestande, trækmonstre i forhold til vejret og mange andre ting. I de senere år har det vist sig vanskeligt at få en fast observatør tilknyttet, så man bliver formodentlig nødt til at koordinere store feltaktivitet, der er på Fyn. Vi ønsker bestyrelsen held med arbejdet.

Annonce

Skulle der blandt bladets læsere være en ung/ynge mand m/k, som kunne tænke sig at stå for bladets grafiske layout, hører vi gerne fra vedkommende. Kontakt Søren Gjaldbæk på 66 13 78 56 eller soeren.gjaldbaek@mail.dk.

Karlsmose

- en lykkelig historie

Af Søren Gjaldbæk

Et af elementerne i Vandmiljøplan II, som folkettinget vedtog i februar 1998 var genetablering af vådområder – de såkaldte ”våde enge”. Hovedformålet med vandmiljøplanen er at nedsætte udvaskningen af kvælstof til vores havområder, målet er en reduktion med 5.600 tons pr. år. Et af elementerne var - og er – at der på landsplan skal genskabes 16.000 ha vådområder, de 1600 af disse i Fyns Amt. Med vandmiljøplanen fulgte også et tilskud fra staten til etablering af de våde enge, en ikke ubetydelig del af udgifterne går til at holde de berørte lodsejere skadesløse.

Amterne blev pålagt at udpege områder, der kunne komme på tale, aktuelt har Fyns Amt udpeget 13.000 ha. Udfra disse udtages områder til forundersøgelse. Her skal man bl.a. undersøge, hvad der kan laves, hvor meget kvælstof udledes der og hvor høj vandstand kan området bære. Endelig skal lodsejerne kontaktes, så de ved, hvad der er under opsejling, og så kan tage stilling til, om de synes, at det er en god ide. I Fyns Amt er der udtaget 1200 ha til forundersøgelse. Af større projekter til forundersøgelse kan vi nævne Føns Vang, Nakkebølle Nor, områder langs Odense Å

og Tryggelev Nor. Om det sidste kan man læse andetsteds i dette blad.

Fyns Amt er i den gule førertrøje på området. Over halvdelen af de realiserede projekter ligger i amtet:

Horne Mølle Å	14 ha
Husby Strand	40 ha
Snaremosø Sø	33 ha
Karlsmose	62 ha

Når processen går så langsomt i de øvrige amter er der politiske årsager bag. Statens tilskud dækker kun omkring halvdelen af de faktiske udgifter, amterne må så selv finde de resterende midler, statens udgifter må som hovedregel ikke overstige 25.000 kr. pr. ha. Fyns Amt har for eksempel skaffet penge via EU og et samarbejde med Fugleværnsfonden og DOF i forbindelse med Tryggelev Nor projektet. Kan man ikke finde eksterne kilder til finansiering må amterne selv betale, og her kan skattestop i forbindelse med andre opgaver nok være med til at lægge en dæmper på det politiske systems iver. I Fyns Amt er der heldigvis stor politisk velvilje om at støtte vandmiljøplanens intentioner.

Skitse over Karlsmose – taget fra Fyns Amts hjemmeside

Karlsmose

Projektet ved Karlsmose er med sine 62 ha landets største. Området ligger godt en kilometer syd for Egeskov Slot. Mosen blev sidste gang afvandet i 1954, hvor også områdets vandløb, Hundstrup og Hågerup Å blev udrettet og området ”kom under plov”. Havrevimpelen havde en snak med to af de mindre lodsejere – Eskild og Reka Nielsen – der har boet på en gård syd for mosen siden 1975. Gården ligger på en bakke hvorfra man har perfekt udsyn over hele Karlsmosen. Deres udsigt var et trist, monotont landskab, hvor man dårligt kunne se Hundstrup Å, der skar gennem området som trukket efter en lineal. Dyrkningsmetoderne var tip-top-moderne, der blev sågar sprøjtet

fra en flyvemaskine. År efter år blev der slidt et lag af jorden, som i begyndelsen af 90'erne lå så lavt, at opdyrking ikke længere var mulig. Udsigten skiftede fra kornmark til brakmark. Fuglelivet var hurtigt gjort op – en Gravand eller to en sjælden gang i mellem. I 1999 blev de som alle andre berørte lodsejere kontaktet af amtet, der redegjorde for planerne med Karlsmosen. Som de øvrige lodsejere syntes de godt om ideen og gav amtet tilsagn om, at de kunne fortsætte med at detailprojektere. Konkret ville projektet betyde en indskrænkning af deres brugsret over jorden: De må ikke gøde, ikke sprøjte, ikke udsætte fugle (ænder til jagt) og ikke fodre kreaturer. Til gengæld blev de tilbudt erstatningsjord,

som de kunne købe for den erstatning, som de ville få for at afstå deres jord til projektet. Som alle lodsejere skulle de så overveje, om de ville afstå engjord til f.eks. 25.000 kr. pr ha mod at skulle købe erstatningsjord, med betydeligt højere bonitet til markedspris. For Eskild og Reka var der ingen betænkeligheder med at slå til. De har i mange år haft frilandsgrise og dyrket deres jord efter økologiske principper, og de så frem til at få en rigere natur udenfor hoveddøren.

I praksis kan det være et problem for amtet at skaffe sig den erstatningsjord, som de i henhold til loven skal tilbyde lodsejerne. Man er nødt til at afvente, at der er folk i området der vil sælge, f.eks. når et landbrug nedlægges. I dette tilfælde skulle Michael greve Ahlefeldt Laurvig Bille fra Egeskov have tilbudt omkring 50 ha erstatningsjord inden for 2 km's afstand – det lod ikke gøre, men heldigvis fandt man anledning til at dispensere.

Alle lodsejerne gav tilsagn om at være med, amtet fik opkøbt den nødvendige erstatningsjord, kontrakterne kom på plads og gravemaskinerne overtog scenen. I Karlsmosen er der ingen regulering af vandstanden, det sker naturligt. Man genetablerede de oprindelige slyngninger i åen, og når tilstrømningen bliver for stor overskylles de tilstødende enge og bliver altså til "våde enge". Udover det lavede man en permanent sø på 2.5 ha, som er adskilt fra åen.

Karlsmose, juni 2002. Læg mærke til åens slyngninger. Vandspejlet skyldes oversvømmede enge. Foto: Eskild Nielsen.

Sommeren 2001 var projektet færdigt. Den 29. november var der indvielse med daværende amtsborgmester Karen Nøhr i spidsen. Repræsentanter for mange foreninger deltog, bl.a. for lystfiskerforeningen, DOF-Fyn kunne desværre ikke være til stede. Alle var tilfredse og stolte over at kigge udover det største projekt i Danmark under vandmiljøplan II.

Selvom formålet med projektet hovedsageligt går på reduktion af kvælstof udledningen er der også en naturmæssig gevinst, som naturligvis optog Eskild og Reka. Hvordan ville dyr og fugle tage i mod den ny lokalitet?

Det var en særdeles positiv oplevelse. Så snart foråret satte ind ryk-

Dobbeltbekkasinere og Brushane.

Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

kede fuglene ind. Grågæs og ænder indfandt sig hurtigt på de oversvømmede arealer, Fiskehejrerer fouragerede langs åen, og vadefuglene rastede på vej nordover. Senere på året så de – i modsætning til tidligere – masser af frøer. Også Harer og Rådyr blev hyppige gæster. De havde kort sagt fået en rig og varieret natur til erstatning for det gamle, golde landskab.

Fuglelivet

Da Havrevimpen den 19. september besøgte Eskild og Reka var der ikke så mange fugle; men det var også efter jagtsæsonens start! Der lå dog et halvt hundrede Krikænder, tre Pibeænder og tre Lille Lappedykker på de oversvømmede enge. Lidt vadefugle var der også: Tretten Dobbeltbekkasinere, halvtreds Viber og en Hvidklire.

I den korte tid området har eksisteret i sin nuværende form har der

været overraskende mange fugle. Grågåsen indtog naturligvis straks mosen og den 7. maj fik de besøg af Henrik Knudsen og en Nilgås (de ankom hver for sig). Svømmeænder ruster i pæne tal og såvel Lille som Gråstrubet Lappedykker kunne ses. Området tiltrækker i træktiden mange vadefugle, der ikke har mange alternative lokaliteter i nærheden. Der er registreret 15 arter på stedet, blandt andet Temmincksryle. Nogle udvalgte maksimumstal er: Brushane 20, Tinksmid 11, Svaleklire 5 og Hvidklire 17. Lille Præstekrave yngede med succes. Musvåge, Rørhøg og Tårnfalk var de forventede indslag blandt rovfuglene, mere overraskende holdt en 4K Havørn til fra 22. april til 10. maj og den blev igen set på stedet 10. august. Mange måger holder til i mosen og også Fjordterne har lagt vejen forbi. At et par Sortterne kunne ses på træk på stedet er, om end ingen sensation, dog pænt. Yderst

overraskende var det dog, at man kunne træffe en Hvidvinget Terne. Den blev opdaget af vores formand den 6. august – måske havde han læst forkert på invitationen til indvielsen – og Jan Påske. Fuglen, en 1k, kunne ses på lokaliteten frem til den 11. august og det var muligvis den fugl, som blev set et par dage efter i Keldsnor. Af småfugle kan Kæranger nævnes. Alt i alt må det siges, at Karlsmosen er en fin lille lokalitet med stor artsdiversitet, der oven i købet af og til byder på sjældenheder.

Fremtiden

Når man kigger på mosen i dag er højspændingsledninger det eneste, der skæmmer udsynet. Der arbejdes i skrivende stund på at få dem lagt i

jorden langs landevejen, så det problem er snart ryddet af vejen. For at forhindre at området springer i pil er der indledt et samarbejde mellem den største lodsejer – Egeskov Gods – og Skov – og Naturstyrelsen om forvaltning og naturpleje. Det er et virkelig godt initiativ, som man kun kan bifalde. Som Karlsmosen fremstår nu er den et lykkeligt eksempel på hvor godt et naturgenopretningsprojekt kan falde ud. For at offentligheden kan få syn for sagn ville det være særdeles ønskværdigt med et fugletårn, hvorfra herlighederne kan beses. I dag kan man kun overskue området ved at følge markevejen ud for syv-milestenen ved Egeskov på hovedvej 8 sydpå mod mosen. Det er synd for så flot et projekt.

Grågæs over Karlsmose. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Naturprojekt ved Tryggelev Nor

Fra "Nyt fra Amtet" har vi sakset nedenstående artikel. Projektet vil udfylde en del af de 1600 Ha, der skal udlægges til våde enge i Fyns Amt.

Flora og fauna på Tryggelev Nor på Langeland får nu et milliontilskud fra EU.

Dermed kan et stort naturprojekt i området realiseres med et beskedent tilskud fra Fyns Amt.

Fyns Amt søgte i efteråret 2001 om støtten i samarbejde med Fugleværnsfonden under Dansk Ornitologisk Forening. Nu har EU Kommissionen godkendt ansøgningen, og det er første

gang at EU anerkender et dansk naturprojekt, hvor en af ansøgerne ikke er en miljømyndighed.

Projektet

Målet med naturprojektet er blandt andet at øge vandudskiftningen i Tryggelev Nor for at fjerne nogle af de næringssalte, der gennem tiderne er ophobet i kystlagunen. Desuden skal mængden af næringssalte, der havner

Rørdrum, én af norets mange spændende fugle. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

i noret fra oplandet begrænses mest muligt ved at etablere en stor sø i det nærliggende Nørreballe Nor. Projektet anviser også, hvordan sommerhusområdet længere mod nord skal sikres mod oversvømmelse i forbindelse med højvande.

EU projektet omfatter i alt 163 ha. Området ejes af 20 lodsejere, der alle er indforstået med, at Fyns Amt arbejder for at forbedre naturforholdene i området. I et samarbejde mellem Fyns Amt og Direktoratet for FødevareErhverv er lodsejernes ønsker til økonomisk erstatning i forbindelse med projektets gennemførelse kortlagt indenfor de sidste par år.

Når projektet er gennemført forventes det, at der efterhånden vil indfinde sig en mere varieret flora og fauna i Tryggelev Nor og ikke mindst fuglelivet vil nyde godt af projektet.

Søen i Nørreballe Nor vil desuden blive skabt på arealer, der i dag er landbrugsjord, så naturarealet samlet set bliver større. Desuden vil Fugleværnsfonden købe søen i Nørreballe Nor og dermed næsten fordoble deres areal på Sydlangeland. Fonden ejer i forvejen en stor del af Tryggelev Nor.

Stort budget

Det samlede naturprojekt har et budget på 9,2 mill kr.

Fyns Amt har i forvejen sikret sig en bevilling fra Skov- og Naturstyrelsen på 2,4 mill kr. til at genskabe søen i Nørreballe Nor. Denne bevilling er kommet i hus i medfør af Fyns Amts

indsats for genopretning af vådområder under Vandmiljøplan II.

Fugleværnsfonden har tilkendegivet at ville købe søen i Nørreballe Nor for ca. 1,6 mill. kr. Hvis ikke EU havde medfinansieret projektet, skulle Fyns Amt have betalt restbeløbet. Men med bevillingen på 4,6 mill. kr. fra EU, er det nu muligt for Fyns Amt at gennemføre projektet på Langeland forholdsvis få midler (ca. 600.000kr./red).

Beskyttet område

Tryggelev Nor er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, både som EF-Habitatområde og som EF-Fuglebeskyttelsesområde.

Baggrunden er, at Tryggelev Nor rummer en række meget bevaringsværdige naturtyper som for eksempel kystlagune og sjældne fuglearter, som for eksempel rødbrum. Det er blandt andet området unikke natur, der har fået EU til at bevillige støtten på 4,6 millioner kroner.

Efterskrift

Havrevimpnen havde en samtale med projektleder Claus Palludan om projektets tidshorizont. Det løber frem til juni 2006, og inden det tidspunkt skal der - udover etablering af projektet - også løses nogle formidlingsmæssige opgaver. Det sidste er et krav, som stilles til alle projekter, der får tilskud fra EU. Der skal bl.a. laves en folder om projektet, og der skal afholdes møder/workshops for grupper, som kunne tænkes at have interesse for sagen: Det

kunne være DOF, DN eller repræsentanter fra andre amter, som måske kunne drage nytte af de fynske erfaringer med tilskud fra EU. Endelig skal der laves en hjemmeside, hvor man kan følge styregruppens arbejde. Denne er under udarbejdelse og vil, når den er færdig, kunne findes via links fra amtets hjemmeside www.fyns-amt.dk. Vi bringer den præcise adresse, så snart den bliver kendt. Den mest tidskrævende del af projektet er at få kontrakterne med de berørte lodsejere på plads. Når dette er gjort forestår anlægsarbejdet, som erfaringsmæssigt

ikke tager så lang tid, typisk 3 til 6 måneder afhængigt af f.eks. vejrforhold. Som det ser ud nu, vil man kunne åbne for tilløbet til den nyetablerede sø ved årsskiftet 2004/2005, og offentligheden og fuglene vil så kunne nyde det ny område fra foråret 2005. Hvordan offentlighedens adgang til området bliver, er ikke klarlagt. Området kan formodentlig overskues fra offentlig vej eller fra fugletårne. Vi ønsker amt og Fugleværnsfonden held og lykke med det spændende projekt, som vi glæder os til at se fuldført.

Rødhovedet And yngler af og til i Tryggelev Nor. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Odenseænder

Af Thomas Nielsen

Fra Thomas Nielsen, der er naturvejleder ved Odense Kommune har vi modtaget nedenstående usædvanlige oplevelse fra Odense forgangne forår.

"Jeg har gået på jagt i over 30 år og har aldrig set noget lignende". Efter en offentlig tur i april ved Hollufgård syd for Odense blev jeg hevet ud i skoven igen af en oprørt ældre herre. "Det må være en afrikansk and", hævdede han. Samme uge var der blevet set en flamingo på Sydfyn, så alt var muligt.

Og ganske rigtigt: I en ellesump ved Hjallelse Hegning stod en

besynderlig andeskabning med sort og hvidt hoved. Rødbuntet bryst. Lange fasanagtige fjer på ryggen. Sort- og hvidstribede fjer hang fra bugen som på en Perlehøne. En-delig havde anden abnormt store, lyseblå ben. Vi hyggede os sammen i forårs-solen, anden og jeg, mens jeg malede den og den tillidsfuldt snadrede rundt få meter fra mig.

Nonnetræand, malet af Thomas Nielsen.

Det krævede henvendelser til mange fuglefolk på Fyn og en tur over gode, gamle Lieberkind, førend mysteriet kunne opklares: Der var tale om en Nonnetræand (*Dendrocygna viduata*), som er hjemhørende i tropisk og subtropisk Sydamerika og Afrika. Nonnenavnet giver sig selv, når man ser andens hoved med den hvide og sorte hovedklædning. Ellers er navnet misvisende, da fuglen sjældent opholder sig i træer og er nærmere beslægtet med svaner og gæs end med ænder. Hannen og hunnen er ret ens i udseende og hannen deltager - modsat ægte ænder - i yngelplejen og til tider også i rugnin-gen.

Hvordan Nonnetræanden er havnet ved Hollufgård vides ikke. Alle eksperter regner det for usandsynligt, at den skulle have krydset Sahara og være nået så langt ud af kurs. Dens totale mangel på skyhed, kunne tyde på, at den var undsluppet fra fangeskab, men fuglen manglede i så fald ringmærkning. Under alle omstændigheder må den have været vant til andre forhold, da den døde efter to nætter med frost. Herefter kom den på sit sidste træk til Zoologisk Museum i København - pr post.

Andre ænder

I det hele taget er der mange spændende ænder i og omkring Odense. Skovsøen ved Fruens Bøge og Odense Å er ofte velbesøgt af Stor Skallesluger og Troid-and. Skeanden

kan bl.a. ses ved Hollufgård, hvor den fisker krebsdyr med sit indbyggede dafnienet i næbbet. Ved Vigelsø i Odense Fjord sætter fuglene virkelig deres præg på naturen med bl.a. store flokke af Krikænder og Ederfugle, hvis komiske hujen efter hunner kan høres hele foråret. Spidsanden er meget karakteristisk med sin lange hals - blandt de lokale kaldet "giraffer". Også et par af de sjældne Knarænder blev set på Vigelsø midt i april.

En uheldig landand

Inde i byen er det dog mere kulturen, der sætter sit præg på franskbrødsænderne og der findes mange afhoppere og blandinger fra Den Fynske Landsby og Zoologisk Have. I marts fik Park- og Vejafdelingen bl.a. en henvendelse om en and, der svømmede rundt i Skovsøen med en fiskekrog. Sammen med en kolle-ga var jeg i området og vi tænke, at vi ville undlade at ulejlige hele beredskabsstyrken. Det viste sig at være en enorm landand, der havde et blink med trekro-ge siddende i hovedet.

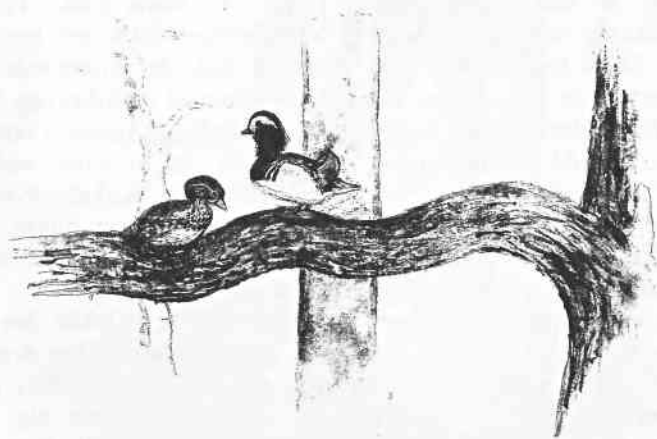
Vi prøvede at lokke den til med lidt gammelt brød. Men den raslede skep-tisk med sin groteske ørenring og ville ikke nærme sig. Tilsidst kunne den dog ikke tåle at se de andre ænder fylde sig og slæbte sin tykke vom op ad vandet og vraltede forsigtigt nærmere. "Vrap", sagde den, da vi på tælling kastede os over

den i andemøg og mudder. Kort efter plumpede den fornærmet i vandet igen - befriet fra sin blå hovedsmykning.

Mandarinand

Ellers har andefugle sjældent brug for at smukkesere sig sådant. Andrikker-nes spraglende yngledragter er et pragtsyn, når farverne spiller metallisk i solen. Men smukkest af alle er vel den lille flok Mandarinænder, der holder til i Fruens Bøge. Man kigger en ekstra gang,

Der skal bl.a. rettes en tak til forhenværende naturvejleder Ole Runge, Ove Nielsen og andeopdrætter Hardy Clausen for andeoplysninger.

Mandarinænder, malet af Thomas Nielsen.

når man ser én første gang - gerne midt på Engen eller siddende i et af træerne ved åen. Et omvvaltende farvegalleri med orange sejl struttende op fraryggen. Oprindeligt er Mandarinanden hjem-mehørende i Asien, men der findes i dag indførte bestande i England, Tyskland - og altså Odense.

Jo, H. C. Andersens andegård huser mange eventyrlige skabninger - lige fra grimme ællinger til de mere eksotiske af slagsen.

Nyt fugletårn ved Odense Fjord

Af Jens Bækkelund

I begyndelsen af august blev der indviet et nyt fugletårn ved Odense Fjord. Det er placeret ved Ølundgårds Inddæmning, som blev overtaget af Aage V. Jensens Fonde for få år siden.

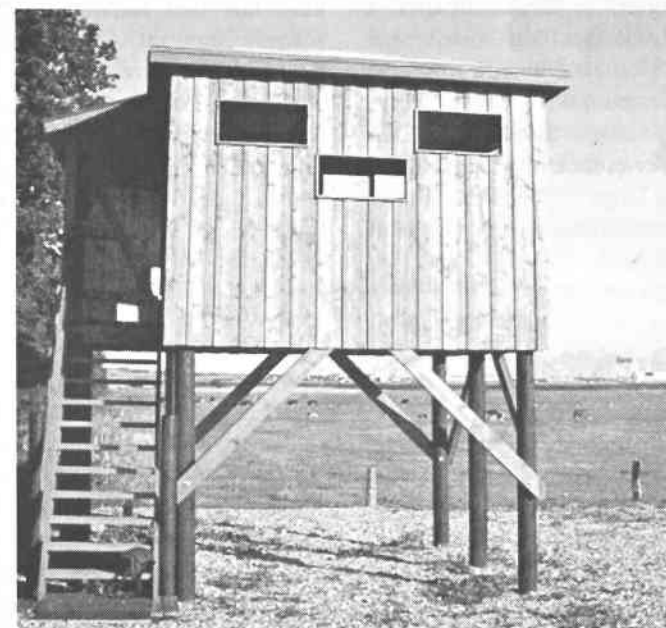
Det er et særdeles flot tårn, bygget i samme stil som dem i Vejlerne, og det er da også folkene derfra, som har opført fugletårnet.

Man kommer til tårnet ved at køre gennem Otterup og videre til Hesusum. Derfra videre ad Ølundgyden til Ølund og videre ad Lammesøvej. Lige efter Ølundgården passeres et

oversvømmet engområde på højre side og umiddelbart derefter kommer en lille markvej. Her kan parkeres ca. 5 biler på en lille plads, og så går man 100 m. langs et hegn. Her står skilte, som viser vej ind gennem naboens mark og ud til fugletårnet. Sporet er lagt i naboens mark bag hegnet for ikke at forstyrre fuglene på fondens arealer.

Fra tårnet kan hele Ølundgårds Inddæmning iagttages.

DOF-Fyn ønsker hermed Aage V. Jensens Fonde til lykke med det flotte fugletårn.

Det nye fugletårn ved Ølundgårds inddæmning. Foto: Jan Holm Jensen.

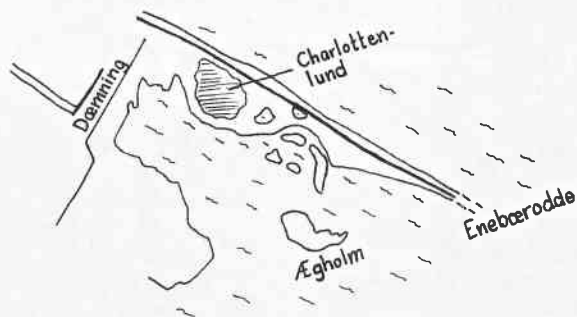
Den Sortvingede Braksvale ved Hofmansgave

Af Søren Gjaldbæk

Den 30. september kl 10.45 opdagede Kurt Due Johansen på en af sine ture rundt langs Odense Fjord en braksvale ved Egensedybet. Fuglen stod på vadefloden ud for dæmningen, som går mellem Enebærødde og Hofmansgave. Han orienterede straks Tim Hesselballe Hansen, som sammen med Hans Rytter indfandt sig på lokaliteten en times tid senere. Det var lavvande, vadefloden strækker sig langt ud i fjorden, og der er temmelig langt ud til fuglene. Endvidere er lyset på det tidspunkt ikke særlig godt, idet man har direkte modlys.

Der yngler to braksvalearter i Europa, Rødvinget og Sortvinget Braksvale. Den rødvingede yngler i Spanien, Carmarque, Ungarn, Grækenland og langs Sortehavet. Den sortvingede er mere østlig og træffes i Ukraine og langs Sortehavet. De to arter kan være temmelig vanskelige at

kende fra hinanden. I flugten leder de tankerne mod en terne, mens de på jorden måske mere ligner præstekraver. På afstand fremtræder begge i flugten med mørkt brun ryg og vinger, hvid overgump og et mørkt halebånd, halen er kløftet. Undervingerne ser på afstand mørke ud. Er observationsforholdene gode kan man på den rødvingede – som navnet antyder – se røde undervingedækfjer på armen, og armsvingfjerens hvide spidser giver vingen en hvid bagkant. Begge arter viser på oversiden kontrast mellem mørk hånd og lysere arm, mest markant hos den rødvingede. Ser man stående fugle vil vingerne flugte med halen eller være længere på den sortvingede og flugte eller være kortere på den rødvingede – dette kan dog kun bruges på forårsfugle. Den sortvingede vil have tendens til at virke mere langbenet, og en adult

Sortvinget i sommerdragt vil også have mindre rødt ved næbbbasis. På grund af slid kan disse dragtkarakterer så sent på året være meget svære at se eller de kan helt mangle, så opgaven med at bestemme den fynske fugl var ikke enkel.

Mens jeg kørte mod lokaliteten, havde jeg flere jyder på vej fra Blåvand og Århus i telefonen. Afhængigt af om de havde set en af de to arter i Danmark, håbede de på den modsatte. En enkelt (heldig og uforbederlig optimist) havde begge arter på sin DK-liste og håbede på en asiatisk fætter – Orientalisk Braksvale. For at adskille den fra Rødvinget skal man blandt andet se næseborenes facon, hvilket der var meget ringe udsigt til at komme til med den aktuelle fugl.

Observatørerne var da heller ikke nået til nogen konklusion, da jeg ankom kl. 12.30. De var flyttet ud på Enebærødde, hvorfra der stadig var langt ud til fuglen; men lysforholdene var bedre. Jeg så straks fuglen – umiskendeligt en braksvale, spørgsmålet var hvilken? Den fløj rundt over vadefloden, men den gik ned på et sted, der var dækket af skoven Charlottenlund. Eftersom at solen var på vej i syd, havde jeg lidt svært ved at forstå, at lyset skulle være dårligere fra dæmningen, så jeg begav mig tilbage mod denne. Her mødte jeg Michael Mosebo Jensen, som i hastigt trav var på vej ud mod Enebærødde. Han udviste ikke den ringeste taknemlighed over min gode plan, som også ville komme ham til gode. I stedet brokkede han sig over ikke at være blevet adviseret om, at fuglen hav-

de skiftet opholdssted (en blot to minutter gammel begivenhed!) og var også ærgerlig over, at man ikke måtte gå ned langs skoven; men der er reservert. Eftersom jeg mente mig uskyldig i begge disse forhold, følte jeg mig ikke ramt af kritikken, selv om hans blik antydede, at det var omstændigheder, som jeg havde fremtryllet med det ene formål at forhindre ham i at se fuglen. Hans bekymring var dog forståelig, braksvaler har det med pludseligt at tage højde for at fange insekter og derefter forsvinde under fourageringen. Vi fandt dog i fordragelighed hen til dæmningen, hvor Jan Holm Jensen allerede stod og ledte efter fuglen. Vi havde ikke været der i mere end et minut før Jan råbte: "Der flyver den"! Fuglen skilte sig let ud fra den lille flok Viber, som den var i luften med. Den satte sig hurtigt på mudderfloden, oven i købet for sig selv, og vi gik straks i gang med at studere fuglen. Nu mangler jeg selv den rødvingede på min DK-liste og havde desårsags en voldsom lyst til at se fuglen lette og åbenbare vinger med lys bagkant og rød underside. Imidlertid stod fuglen med sammenfoldede vinger, og der var omkring en kilometer ud til den. Der var ikke andet at gøre end at afvente og håbe, at fuglen ville flyve igen. Det gjorde den jævnlige, og der var ikke nogen synlig, lys vingebagkant, ligesom kontrasten på oversiden mellem hånd og arm ikke var videre markant. Tim var blevet på odden, og vi diskuterede ind i mellem med ham over telefon, hvad han kunne se. Hans lys var dårligere, men til gengæld fløj

fuglen af og til over mod ham. For vores vedkommende blev lyset bedre og bedre efterhånden som solen gik mod vest. Efter knap to timers obs kom afklaringens stund: Fuglen tog sig en gevaldig flyvetur, som blandt andet bragte den hen mod os. Vi så den på knapt hundrede meters afstand i perfekt lys. Der var ingen antydning af hvidt på vingebagkanten, overvingen var mørk, og der var ikke antydning af rødt på undervingen, som bare var sort – på nogle Rødvingede Braksvale kan den røde undervinge dog være meget vanskelig at se, selv på ganske kort afstand. Da fuglen igen satte sig på mudderfladen i en bedre vinkel og tættere på end tidligere, var det tydeligt, at halen ikke var længere end vingerne, og den virkede højbenet. Dens dækfjer var lidt melerede eller skællede, hvilket tyder på, at det var en fugl i sit første kalenderår. Ganske vist er gamle fugle også melerede, men ikke så udtalt. Normalt fælder braksvale i august og september. Måske var der tale om en ungfugl fra et sent kuld.

Kurt Due, som havde været en tur ude på Enebærødde kom ud til os og spurgte til vores bestemmelse af fuglen. De sorte undervinger afgjorde sagen, men den ringe kontrast mellem arm og hånd, manglen på lys vingebagkant og de lange ben understøttede bestemmelsen. Vi kunne gratulere Kurt med den flotte observation, der gav Fyns Amt en ny art (under forudsætning af at SU godkender observationen). Fuglen blev næste dag set på ned til ti meters afstand og der er ingen tvivl om undervingers farve.

På vadefladen stod, foruden målet for vores største interesse, en 6-700 Hjejler, 1000 Almindelige Ryler og 3-400 Viber. Braksvaleen stod hele tiden mellem Hjejlerne eller Viberne. Ved 3-tiden lettede alle vaderne, og vi kunne se braksvaleen tage højde med 40 Viber. De trak målbevidst mod syd. På et tidspunkt tog braksvaleen yderligere højde og fortsatte mod syd, mens Viberne så gik ned. Tilbage var der kun to Musvåger, en Fjeldvåge og en Rørhøg. Rylerne vendte tilbage efter kort tid, Viber og Hjejler så vi ikke noget til. Det så ikke så godt ud, folkene fra Blåvand var på det tidspunkt nået til Otterup og Århus-holdet var kommet over Lillebæltsbroen. Vi måtte med beklagelse fortælle dem, at vi ikke længere havde styr på vores fugl. Heldigvis valgte de at fortsætte for om ikke andet at se, hvor fuglen havde stået, for efter en lille time vendte braksvaleen tilbage. Den blev set frem til mørkets frembrud, af og til meget tæt på dæmningen. I alt blev den set af knap 30 personer, dels af jyderne, men også af københavnere, der fandt det umagen værd med et smut til Fyn.

Næste morgen stod folk parat på diget i håb om at fuglen ville tage endnu en dag i det fynske. Tæt tåge gjorde det umiddelbart til et ret vanskeligt projekt; men pludselig kom fuglen trækkende ud af disen, hen over de glade birdere, inden den igen forsvandt i ærtesuppen over vade-fladen. Fuglen var altså, hvor den skulle være, så det var blot at sætte sig med kaffen, nyde det stille vejr og vente på, at tågen skulle lette. Først klokken

11 var sigten god, fuglen havde man dog kunnet se i glimt nogle gange. De næste par timer viste den sig flot, ind i mellem fangede den insekter i luften lige over diget. Sommetider tog den afstikkere ind over markerne; men den var ikke væk mere end 5-10 minutter. Det var den beroligende besked, som jeg fik, da jeg ankom klokken 14.30 – i selskab med fed tåge – sigtbarheden var omkring 50 meter. Fuglen var trukket ud på vade-fladen et kvarter forinden, hvor den så forventedes at opholde sig. Efter et par timer kunne vi igen se vade-fladen, men ikke svalen. Vi var små tyve

mand m/k, der, efterhånden som solen gik længere og længere ned, fik sværere og sværere ved at holde liv i teorien om, at den tit havde været væk og altid kom tilbage – hvad den altså heller ikke gjorde. I alt blev fuglen set af yderligere 12 personer på andendagen, blandt andet af tre tilrejsende københavnere.

Der er godkendt 14 fund af Rødvinget Braksvale i Danmark, det ene fra Fyns Amt: 31/8-82 1 Dovns Klint (H. Wohlmut, MMÜ). Sortvinget Braksvale er lidt sjældnere, og godkendes den aktuelle fugl, bliver det landets ottende og amtets første.

Braksvale studeres. Foto: Michael Mosebo Jensen.

Projekt Slørugle Fyn

Af Per Rasmussen

Projekt Slørugle Fyn er en videreførelse, og intensivering af det igangværende arbejde med Slørugler på Fyn. Det er ligeledes en del af det landsdækkende DATSY-projekt. Til dette arbejde er der nedsat en arbejdsgruppe til at koordinere indsatsen. Gruppen fungerer som en arbejdsgruppe under DOF-Fyn, som også yder et, ikke ubetydeligt økonomisk tilskud (9000.00 kr. til kørsel og kasser/red).

Hvorfor skal Sløruglen hjælpes?

Sløruglen er måske vores smukkeste ugle, men også en af de sjældneste. Arten er gået fra at være ret almindelig til meget sjælden. I år er der ca. 120 par på landsplan, men kun ét par på Fyn!

Arten er speciel ved dens nære tilknytning til mennesker, den yngler kun i lader og på hølofter og det er også her den finder en stor del af sin føde. Sløruglen kan ikke, i modsætning til andre fugle, opbygge fedtdepoter og derfor er den nødt til at skulle skaffe mad konstant for at kunne få energi nok. Den kan derfor heller ikke holde varmen i kolde vintre hvis den ikke kan komme indenørs. Det er derfor vitalt for arten at have adgang til åbne lader og hølofter hvor den kan sidde lunt og tørt, og hvor den i tilfælde af dårligt vejr kan fange mus og små rotter, som er Sløruglens hovedføde. Arten er derfor presset i det moderne landbrug, ikke

så meget på grund af biotopsødelæggelser, men ligeså meget fordi lader og lofter bliver lukket af for uglen.

Hvad vil projektgruppen gøre for at hjælpe?

Sløruglen er faktisk meget nem at hjælpe i forhold til mange andre arter. Det er "bare" et spørgsmål om at få åbnet lader og hølofter for Sløruglen. Hvis Sløruglen kan få nogle opholds- og ynglesteder skal arten nok komme tilbage, det viser med al tydelighed den store succes de syd-og sønderjyske Slørugleprojekter har (se www.tytoalba.dk).

Men det er ikke nok at få åbnet laderne. Sløruglen har i måren en fjende der gerne æder både æg, unger og voksne ugler, man er derfor nødt til at sætte redekasser op som måren ikke kan komme i.

Projekt Slørugle Fyn har derfor følgende målsætning:

1. Skabe offentlig opmærksomhed om Sløruglen. Arten er meget svær at erkende uden for ynglelokaliteten, det er derfor vigtigt at få fat i dem der kender til Sløruglelokaliteter. Og det er ikke ornitologerne, med derimod landmændene som ser uglen i deres lader.
2. At skabe kontakt til de fynske landmænd og gøre dem interesseret i at hjælpe Sløruglen. Dette er vigtigt da uglen jo yngler på gårdene.

3. Opsætte mårsikre redekasser på egnede gårde. Det projekteres i første omgang med 20-30 kasser inden næste ynglesæson. Kasserne opsættes på gårde hvor Sløruglen findes eller forventes at ville indfindes sig.

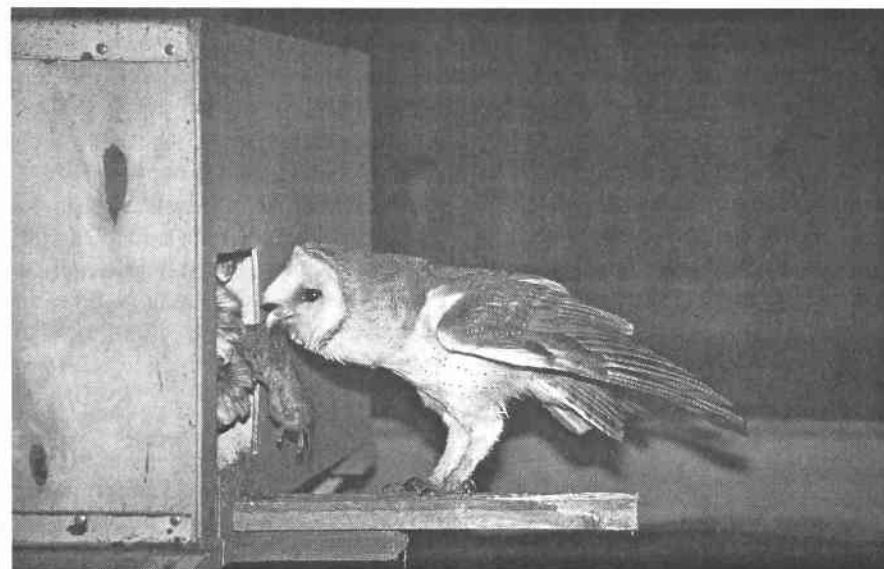
Hvad kan du gøre?

Det er ret begrænset hvad DOF-Fyn ved om de fynske Slørugler. Det er derfor meget vigtigt at komme i kontakt med de fynske landmænd. Vi vil derfor opfordre alle DOF-medlemmer til at snakke med de landmænd de kender. Det er vores erfaring at mange landmænd kender Sløruglen og

gerne vil have en redekasse op. Nu kan vi jo ikke sætte kasser op overalt, den enkelte gård skal være egnet. I første omgang satser vi på syd- og vestfyn, hvor der ikke er ret langt til den sønderjyske bestand. Men vi har også fået meldinger om Slørugler på både øst – og nordfyn. Så hvis du har kendskab til Sløruglelokaliteter vil vi gerne hører nærmere!

Sløruglegruppen er:

Søren Bøgelund. tlf: 62 56 20 05
Kjeld Christensen. tlf: 62 26 34 84
Per Rasmussen. tlf: 65 97 29 10,
e-mail: per@fynsk-natur.dk

Slørugle fodrer unger ved redekasse. Foto: Klaus Dickmann.

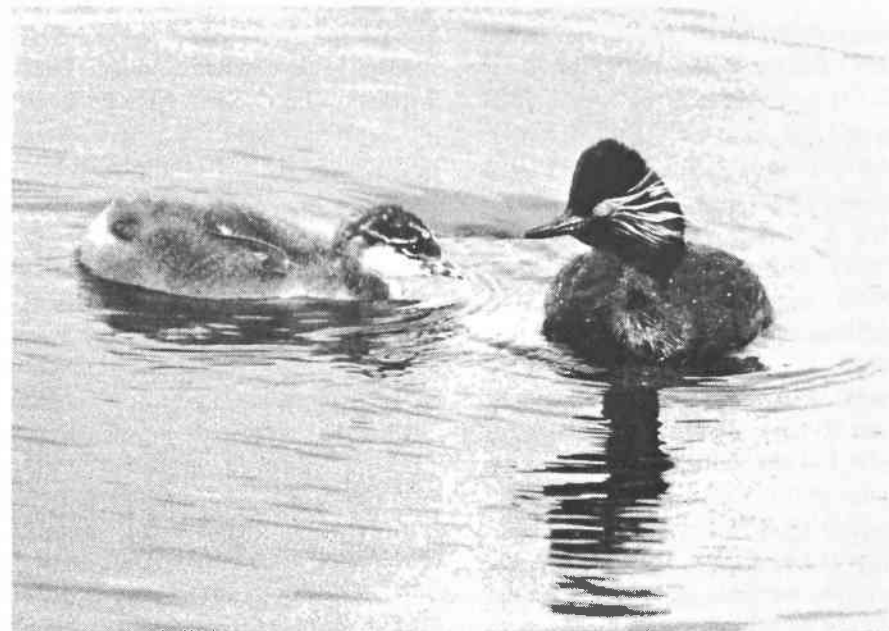
Fra felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden 1. maj - 1. oktober. En kanonperiode med hensyn til observationer af sjældne fugle i Fyns Amt. I alt blev der observeret 10 SU-arter. Den nye lokalitet ved Husby Strand fremviste mange spændende fugle. Eksempelvis langtidsstationære Skestorke, Silkehejre, Stylteløber samt flere Kærløbere og Odinhøns. Fugle mærket med * skal godkendes af SU for at kunne optages på de officielle lister.

- Periodens "hårde" observationer -

Purpurhejre*	Næsby Mose 21/6 (2. fund i amtet)
Silkehejre	Tryggelev Nor 1/6 Husby Strand 13-15/6 + 1/7.
Halsbåndstroland*	Arreskov Sø 19/9 (1. fund i amtet)
Steppehøg*	Gulstav Klint 26/8
Skrigeørn sp.*	Sundet, Fåborg 21/9
Lille Skrigeørn*	Gulstav 9/5 Keldsnor 25/5 Dovns Klint 15/9
Stylteløber*	Husby Strand 29/5 (3. fund i amtet)
Sortvinget Braksvale*	Egensedybet 30/9-1/10 (1. fund i amtet)
Islandsk Stor Kobbersneppe	Slambassinet 29-30/6 (4. fund amtet)
Damklire*	Bøjden Nor 9/7-5/8 Slambassinet 5-18/8
Hvidvinget Terne*	Arreskov Sø 19-20/7 Karlsmose 6-11/8 Keldsnor 12/8 Tryggelev Nor 25-26/8
Rødrygget Svale*	Fakkebjerg 18/5 (2. fund i amtet)
Sydlig Nattergal*	Holckenhavn 2/6 (4. fund i amtet)
Hvidbrynet Løvsanger	Keldsnor 28/9 (4. fund i amtet)

Sorthalset Lappedykker ynglede flere steder på Fyn. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Nordisk Lappedykker

20-21/6 1 Arreskov Sø (EEH, ESM, EDR). 1-9/7 1 Tarup grusgrave (PRA m.fl.). Lokaliteten er ret spændende og et besøg værd hele året rundt. PRA har indtil nu registreret hele 157 arter i området!

Sorthalset Lappedykker

Arten har i år ynglet ved Sundet i Fåborg (2 par) og i Bøjden Nor (1 par), med henholdsvis 2,1 og 1 unge. Derudover er arten set adskillige gange i Arreskov Sø, max. 19/7 5 (EEH) samt

i Tarup Grusgrave med max. 5-7/7 4 (PRA, FSH). Derudover følgende enkeltobservationer: 13/5 2 Løkkeby Enge (HEA). 30/5 1 Wedellsborg strandenge (BN). 31/7 1 Dianas Pyt, Egsmade Svendborg (EEH). 6/8 2 Brændegård Sø (GJØ). 7/8 1 Keldsnor (Thomas Bundgaard).

Silkehejre

1/6 1 R Tryggelev Nor (EHT). 13-15/6 + 1/7 1 R Husby Strand (KDJ, MMJ, FIE)

Purpurhejre*

21/6 1 OF Næsby Mose (HEA).

Hvid Stork

15/5 1 V Nyborg (via Fyens Stiftstidende). 19/5 1 Fangel (via TV2-Fyn). 21/5 1 S Sdr. Broby, Odense Å (OHS). 27/5 1 NØ Mullerup Skov (TMØ, Inger Skrubbeltrang). 9/6 1 Sydlangeland (ESE). 9/6 1 N Ulbølle (NBJ, LIS). 10-12/6 1 R Arreskov Sø (EEH, FLB). 11/6 1 Lakkendrup (Lars Rytter). 14/9 1 (Leif Kjøl). 14-16/9 1 Lakkendrup (Nina & Lars Rytter m.fl.). 17/9 1 Hudevad (PRA). 21-23/9 13 R Hellev & Bjerreby, Tåsinge (EEE, PVR). De 13 fugle var farveringmærkede og stammer fra det svenske udsætningsprojekt. Læs mere på www.doffyn.dk.

Skestork

24-26/5 1 Keldsnor, Sydlangeland (RYT, TOE m.fl.). Husby Strand, Wedellsborg: 16/6 1 R (HWM + 3), 29/7 1 ad + 7 1k (JTM, MMJ, FSH m.fl.), herefter var arten repræsenteret på lokaliteten frem til 14/8, hvor flokken var reduceret til 2 1k. Disse 2 fugle dukkede herefter op på Maden, Helnæs hvor de blev set 16-18/8 (LBL m.fl.).

[Flamingo sp.]

Primo maj - 10/5 1 R Avernakø vest (Jens Aamand Kristensen). Hvor kommer den fra?

Sangsvane

Eneste oversomrende individ 1 ad Slipshavn (ESM, KEG, EDR).

[Kortnæbbet Gås]

12-15/9 1 Brændegård Sø (LBR, JPÅ, FLB). Fuglen bar blå ringe og var en fangenskabsfugl!

[Indisk Gås]

10-25/8 2 Brændegård Sø (LBR, HKN m.fl.).

[Snegås]

13/5 1 Helnæs Made (FSH). Fuglen var i selskab med 7 Grågæs.

Mørkbuget Knortegås

24/5 14700 Ø Sydlangeland (FIE, TOE, SG) og 6000 Ø Rudkøbing (NRA).

Rustand

25/7 1 Storeholm (THH, SEK).

Knarand

14/9 105 Tryggelev Nor (LBL) er tæt på rekorden (1/10-00 109 samme sted).

Halsbåndstroland*

19/9 1 ad han R Arreskov Sø (EEH). Fuglen sås kortvarigt henunder aften; men et forsøg på at genfinde fuglen gav desværre intet resultat.

Hvepsevåge

Træktal fra Sydlangeland: 18/5 50 N (RYT, EDA). 23/8 63 T, 26/8 47 T, 31/8 52 T og 8/9 68 SV (KNF, Thomas Bundgaard, JHJ, EDA).

Sort Glente

18/5 1 N Søby Monnet, Tåsinge (PVR). 19/5 1 S Søndervej, Thurø (AB). 21/5 1 R Søgård Mose (BAN). 22-23/5 2 R (SG, PRA, BAN, EDA) og 24/5 4 TF Gulstav (SG, FIE, TOE). 25/5 1 R Gulstav (FLB, EEE, HK). 26/5 3 Fakkebjerg (TOE m.fl.). 27/5 1 indtræk Lyø (EEH). 3/7 1 S Gulstav (SØB). 11/8 1 Ø Korinth (BN). 27/8 1 TF Dovns Klint (NBJ m.fl.).

Havørn

Parret ved de sydfynske søer fik 2 unger på vingerne. Udover disse fugle er der set en del rundt om i amtet: 3/5 1 3k OF Vornæs (BSN, PVR). 10/5 1 4-5k Karlsmose (SG). 10/5 1 ad N Otterup (JEB). 17/5 1 3k NV Siø (OHG). 29/5 1 2k NØ Tarup grusgrave (Holger Henriksen). 7/6 1 ad Ø Espe (BSN) (kan være en af ynglefuglene). 9/6 1 Sydlangeland (ESE). 9/7 1 2k OF Aarslev (TMØ). 10/7 1 2k OF Keldsnor (SØB). 12/7 1 JUV SØ Strynø (PVR). 10/8 1 ad V Karlsmose (HKN), den havde brun plet midt på den hvide hale, hvilket ikke er set på ynglefuglene. 18/8 1 ad Viggelsø (OBO). 23-25/8 1 2-3k Sydlangeland (Thomas

Bundgaard, ELM, BIS). 26/8 1 subad R Sydlangeland (JHJ, FLB, ISB, BIS). 11/9 1 ad Henninge Nor (CLD, Henrik Staun). 12/9 1 ad SV Dovns Klint (KNF, EDA, CMI) er nok Henninge Nor fuglen. 15/9 1 3k S Keldsnor (SØB).

Steppehøg*

26/8 1 ad han trak syd Gulstav Klint, Sydlangeland. Fuglen blev angiveligt filmet, men ingen har set filmen (FLB, ISB, BIS).

Hedehøg

30/5 1 hun S Dovns Klint (EDA). 23/8 1 1k T Dovns Klint (KNF, Thomas Bundgaard). 10/9 1 1k S Dovns Klint (KNF, EDA).

Skrigeørn sp.*

21/9 1 kredsende over Sundet, Fåborg (PDP)..

Lille Skrigeørn*

9/5 1 ad NØ Gulstav (FIE). 25/5 1 SØ Keldsnor, Sydlangeland (FLB). 15/9 1 N i stor højde Dovns Klint (ESM, KNF, CDS, Brian).

Kongeørn

4/5 1 ad N Ny Gesinge (PVR).

Fiskeørn

22/8 10 T Dovns Klint (KNF, Thomas Bundgaard).

Lille Præstekrave optrådte talrigt i Slambassinet. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Aftenfalk

26/5 trak 1 S ved Gulstav kl 11.00 mens en 2k hun trak N kl 12.30 samme sted (TOE, FIE). Samme fugl? 9/6 1 Sydlangeland (ESE). 19/8 1 2k han TF og (samme fugl) 20/8 S Dovns Klint (KNF, Thomas Bundgaard). 13/9 1 1k N Keldsnor (KNF, EDA).

Vagtøl

22/5 1 SY Brændeskov (RYT, LBR). 26/5 1 SY, 3/6 2 SY, 17/6 1 SY Gislev (RYT). 26/5 1 SY Fakkebjerg, Sydlangeland (RYT m.fl.). 28/5 1 SY Vejlen (PVR). 9/6 1 SY Wedellsborg (RNI). 18/6 1 SY Hesusum (THH). 21/6 1 SY Ejlstrup (Leif Holmstedt). 22/6 1 SY Trunderup (RYT). 24/6 1 SY Langsted, Verninge (ELM). 1/7 2 SY Gråsten Nor, Ærø (LTP). 3/7 1 SY Gulstavområdet (SØB). 8/7 1 Løkkeby Enge (NRA). 12/7 1 R Bogense (JEB). 16/7 1 SY Rudkøbing (OHG). 28/7 1 SY Søllinge (FLB). 30/7 1 SY, 1/8 1 Husby Strand (MMJ, EDR, FSH). 4/8 1 SY Tarup, Søllinge (PRA). 11/8 1 SY Gudbjerg (LBL).

Plettet Rørvagtøl

11-16/5 op til 2 spillende i Vejlen, Tåsinge (PVR, EEE, SWI). 30/5 1 Husby Strand (BN). 3/6 1 SY Solle-
rup Enge, Arreskov Sø (EDA).

Engsnarre

24-26/5 2 SY Søgård, Sydlangeland (TOE m.fl.). 28/5-10/6 2 SY Pils-
mosen, Nyborg (ESM, EDR m.fl.). 29/5 1 SY Syltemade Ådal, Vester Sker-
ninge (EEE, EDA), 29/5 + 1/8 1 SY
Sydvest for Ærøskøbing (Kim Bang
Jensen).

Styrteløber*

29/5 fandt KDJ Fyns femte Styrtelø-
ber og tredje observation ved Husby
Strand. Trods ihærdig eftersøgning
samme dag og i dagene efter sås fu-
glen ikke igen.

Sortvinget Braksvale*

30/9-1/10 1 1k Egensedybet, Hof-
mansgave (KDJ, m.fl.). Det er 1.
fund i Fyns Amt, og kun 8. fund for
Danmark. Læs mere andetsteds i
dette blad.

Lille Præstekrave

Slambassinet fremviste meget store
antal: 30/6 17, 13/7 24, (MMJ, THH,
HEL). Derudover er 15 8/9 Store-
holm også mange (JEB).

Hvidbrystet Præstekrave

8/7 1 Løkkeby Enge (NRA).

Dværgryle

Periodens største tal: 29/7 29 Slam-
bassinet (SG).

Temmincksryle

Arten satte rekorder med hensyn til store flokke: 11/5 17 R Fårevejle Gods (OHG). Slambassinet, Strandager: 14/5 34 R, 17/5 35 R, 19/5 53! (THH, SG). 18/5 24 Firtalsstrand, Odense Fjord (HEL). Hidtidige max.tal var 14/5-95 22 Geels Å Enge!

Islandsk Ryle

25/7 191 Storeholm (THH, SEK).

Krumnæbbet Ryle

19/8 45 Store Egholm (BSN, PVR).
22/8 47 Slambassinet (SG).

Kærløber

10/7 2 Keldsnor (SØB). Derudover er arten set regelmæssigt på følgende lokaliteter: Slambassinet 16/7-25/8 op til 2, i alt 2 ad + 3 1k (SG, HEL m.fl.). Husby Strand, Wedelsborg 9-14/8 1 1k (SG, MMJ).

Tredækker

23/8 1 R Gulstav Mose, Sydlangeland (Søren F. Hansen). 21/9 1 R Tryggelev Nor (AGN, TMØ m.fl.).

Islandsk Stor Kobbersneppe

29-30/6 1 Slambassinet, Strandager (HEA, THH) er amtets 4. fund.

Lille Regnspeve

31/7 blev 70 set raste på Lille Eg-

holm, hvilket er største rasttal i amtet (LBL).

Damklire*

9/7-5/8 1 ad Bøjden Nor (GJØ m.fl.). Fuglen fra sidste år? Pudsigt nok ses en ny fugl nøjagtig samtidigt (17.00) med at ovennævnte fugl ses for sidste gang! Også den blev langtidsstationær: 5-18/8 1 ad i vinterdragt Slambassinet, Strandager (CMI, SG m.fl.). Damklire er i øvrigt første virkelig sjældne fugl i Slambassinet.

Mudderklire

21/7 70 Ærø (EEH).

Odinshane

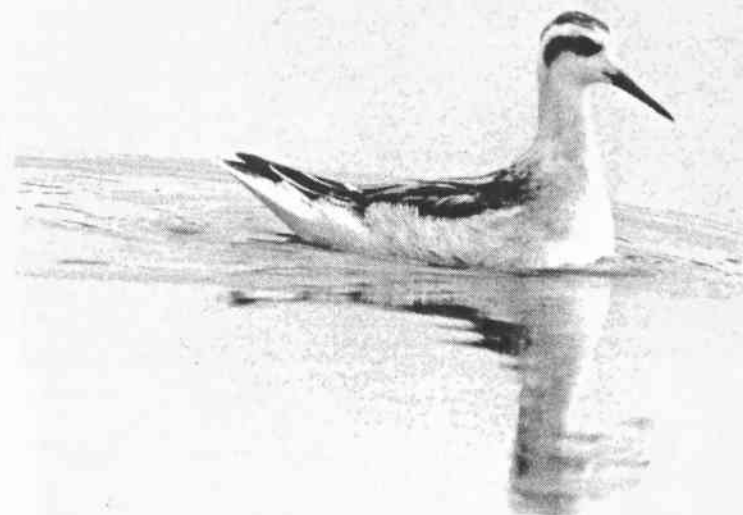
27/5 1 ad han Bøjden Nor (PDP).
11/6 1 hun Løkkeby Enge (HKN).
Slambassinet, Strandager: 17/7 1 han (HEL), 19/7 1 hun i fældning (SG), 21/7 1 ad hun (ny fugl) (SG), 25/7 1 1k (SG).
Helnæs Made: 9/8 2 1k (SG), 15-18/8 1 1k (SG, LR, NBJ, LIS).
Husby Strand: 9-25/8 op til 2 1k (MMJ, FIE m.fl.).

Mellemkjove

8/9 1 1k SV Dovns Klint (EDA, RYT).

Almindelig Kjove

5/7-11/9 10 T Dovns Klint (mange).
19/9 2 N Knudshoved (THH).

Odinshanen blev set flere steder i amtet. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Sorthovedet Måge

2/5 1 Klintebjerg (SG). 15/5 1 ad Maden Helnæs (NBJ). 23/5 1 ad R Pejrup (John O. Madsen). 12/7 1 2k Rudkøbing Vejle (OHG) og 1 3k Vejlen, Tåsinge (OHG).

Middelhavsmåge

19/9 1 1k Knudshoved (THH).

Rovterne

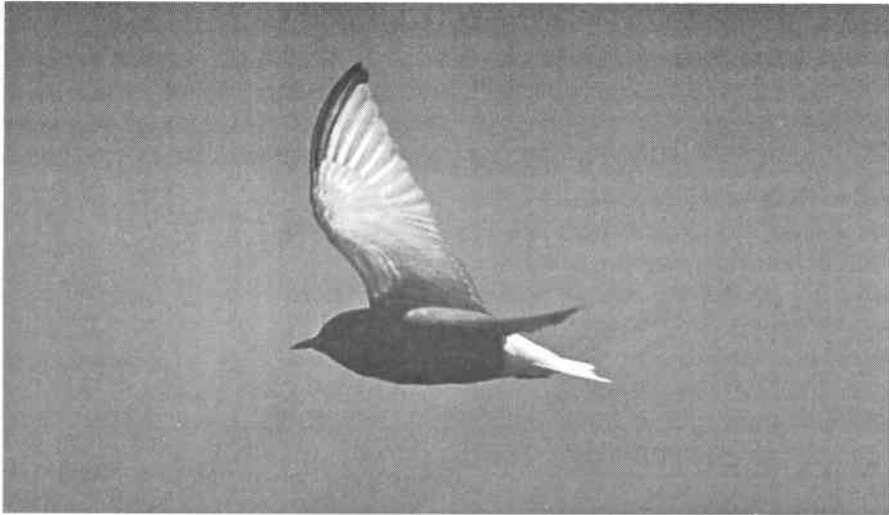
9/9 1 ad SV Dovns Klint (KNF, E-DA).

Sortterne

En større flok: 10-11/5 17-20 Tryggelev Nor (AGN, AAW, OHG).

Hvidvinget Terne*

Invasion i Danmark, hele 5! set i Fyns Amt. 19-20/7 1 ad i fældning Arreskov Sø (EEH m.fl.). 31/7 1 1k R → SV Tryggelev Nor (HKN). 6-11/8 1 1k Karlslose, (FLB, JPÅ m.fl.). 12/8 1 1k Keldsnor (OTØ, Thomas Bundgaard). 25-26/8 1 ad i fældning Tryggelev Nor (EEE m.fl.).

*Hvidvinget Terne sås blandt andet ved Arreskov Sø.
Foto: Biofoto/Erik Thomsen.*

Tejst

9/5 12 R Fyns Hoved (SG).

Turteldue

27/9 rastede en i Søren Bøgelunds have i Gulstav (SØB).

Mosehornugle

3/5 1 Flyvesandet (FIE).

Isfugl

Set på 3 lokaliteter i yngleperioden.

Vendehals

2-5/5 1 Espe (BSN, RYT, Kristian Nielsen, HKN). 23/5 1 Ø Gulstavområdet, Sydlangeland (EDA). 24/8 1 R Gudbjerg (LBL). 28/8 1 RI Keldsnor (KNF, JHJ).

Grønspætte

31/5 + 19/9 1 Kongebroskoven (LLC). 20/9 1 Hindsgavl (LLC).

Sortspætte

22/5 1 Kalvehave, Måle (HST).

Digesvale

9/9 4000 til overnatning ved Sundet, Faaborg (PDP, GKN), er da alligevel en slat!

Landsvale

9/9 4000 til overnatning ved Sundet, Faaborg (PDP, GKN), 8000 svaler må da fylde lidt i rørskov?!

Rødrygget Svale*

2. fund i amtet. 18/5 1 R Fakkebjerg, Sydlangeland (RYT, EDA, SØB,

NBJ). Fuglen blev opdaget om eftermiddagen nedenfor Fakkebjerg af RYT og EDA som havde siddet på toppen hele dagen! Fuglen kan såle-

des have været der lige så længe! Den valgte desværre at trække mod N inden mange ivrige ornitologer ankom langvejs fra.

Drosselrørsanger blev set på to lokaliteter. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Storpiber

Igen i år er denne sjældne piber set i Fyns Amt: 29/9 1 SV Sønderhjørne (PDP).

Rødstrubet Piber

29/9 1 SV Keldsnor (JSA).

Bjergvipstjert

19/9 10 SV Sønderhjørne (PDP).

Sorttrygget Vipstjert

17/7 1 R Monnet, Tåsinge (PVR).

Sydlig Nattergal*

2/6 1 SY Holckenhavn, nordlige del (ESM, EDR). Hørt under operation natlyt. 4. fund.

Sjagger

Sikre ynglefund fra 3 lokaliteter og derudover 1 muligt ynglefund (EEH, BCA, RYT).

Græshoppesanger

Ca. 15 syngende i perioden.

Flodsanger

24/5 1 SY Søgård (TOE).

Sivsanger

2/5 3 SY Fjordmarken, Od. Fjord (SG). 22/5 2 SY Fredmosen (SG). 2/6 2 SY Holckenhavn (ESM, EDR). 12/6 1 SY Eskør (RNI). 26/7 1 SY Husby Strand (SG, MMJ). 25/8 Tryggelev Nor (EEE m.fl.). 21/9 1 Husby Strand (MMJ). Derudover 5

ringmærket i Keldsnor (OTØ, JHJ, JSA).

Drosselrørsanger

9-25/6 1 SY Sundet, Faaborg (LBR).
10/6 1 SY Gulstav Mose (ESE).

Høgesanger

7/8 1 1k RI Keldsnor, Sydlangeland (KNF). 14/8 1 R Buns Banke, Keldsnor, Sydlangeland (OTØ, Thomas Bundgaard)

Hvidbrynet Løvsanger

Amtets kun 4. "bryn" var så venlig at gå i nettene ved Keldsnor, Sydlangeland på ringmærkningsdagen 28/9 (OTØ, JSA, JHJ), læs nærmere andetsteds i dette blad.

Skovsanger

Ca. 11 SY i perioden.

Rødtoppet Fuglekonge

29/9 1 Gulstav Mose (JSA, JHJ, OTØ).

Lille Fluesnapper

25/5 1 SY Gærdselsskoven, Gulstav Mose (FLB + ekskursion).

Pungmejse

14/9 5, 17/9 2 Keldsnor (JSA, MMJ).

Træløber

Kun to indberetninger vidner om, at arten efterhånden er fåtallig i Fyns Amt.

Hvidbrynet Løvsanger ringmærket ved Keldsnor. Foto: Hans Rytter.

Pirol

Ca. 13 fugle set og hørt i perioden. Flest 9/6 4 Sydlangeland (ESE).

Nøddekrige

20/7 1 Egehoved, Marstal (Knud Knudsen).

Gulirisk

2/5 2 R Grusgravene Tarup - Davinde (KEG). 8/5 1 SY Danish Crown, Odense (TSK). 8/9 1 S Dovns Klint, Sydlangeland (KNF, EDA, EEE, RYT m.fl.).

Hvidvinget Korsnæb

Massiv invasion i Sydsandinavien. THH fandt 27/8 Fyns første 3 (han, hun, 1k) i Langesøskoven ved Bredbjerg, Morud. Netop samme sted sås arten også ved sidste invasion i 1990. Det viste sig dog at området husede langt flere. Samme dag sås 5 (2 han, 2 hun, 1k) i området NØ for Tokkerodvej (THH, SG, RYT). Arten sås her efter næsten dagligt fouragerende i Lærketræer og der er set mindst 10 (4 hanner, 4 hunner og 2 1k) forskellige!

Flest sås 10/9 7 (1 han, 4 hun, 2 1k) Tokkerodvej, Langesø (SG, OBO). Nogle af fuglene må formodes stadig at være i området. Sidste observation er 14/9 1 Langesøvej (OBO). Udenfor Langesøområdet er arten set: 6/9 1 Ørsbjerg Skov (SG) og 29/9 1 Refsvindinge (Kurt Kristensen).

Lille Korsnæb

Invasionsår. Indtil 1/10 er over 2000 fugle trukket ud ved Dovns Klint. Største rastflokke er 6/8 132 Gulstav (KNF). 10/9 400 Langesøskoven

(OBO). 10/9 110 Holstenshus Skov (NBJ).

Karmindompap

Arten er som vanligt set flere steder på Sydlangeland. Optælling 9/6 gav 10 individer (ESE). Udenfor Langeland kun 1 fugl: 22/5 1 Bogense (JEB).

Laplandsværling

19/9 1 S Knudshoved (THH). 28/9 1 SV Husby Strand (MMJ).

Træløber og Korttået Træløber

Som det fremgår af "Fra Felten" er det småt med observationer af Træløber i Fyns Amt. Det skyldes ikke udelukkende, at folk ikke indberetter den, men er også et udtryk for, at arten er ikke længere er videre udbredt på Fyn. Oprindeligt var Træløber eneste træløberart i Danmark. På Fyn blev Korttået Træløber første gang set i 1964 ved Nyborg, siden har den fortrængt Træløber, og den Korttåede er nu langt den almindeligste af de to. I Hunderup Skov i Odense kan man for eksempel høre op til en snes syngende Korttåede Træløbere, mens Træløber, der tidligere var almindelig

her kun ses tilfældigt. I den nordlige del af Jylland og på Sjælland betragtes Korttået Træløber stadig som en sjældenhed, den er dog meldt derfra i de senere år, så måske vil den også her fortrænge Træløber. De to arter ligner hinanden meget. Træløber har lidt mere åbenlys øjenbrynsstriben og lidt kortere næb. Den Korttåede har lys kant på alula; men det kræver gode observationsforhold at se dette. De adskilles nemt på stemmen, både sang og kald er karakteristiske. Vær opmærksom på Træløber når du færdes i skovene og send os dine observationer.

Træløber, Slipshavnskov. Foto: Erik Thomsen

Skestorkemystik på Vestfyn

Af Michael Mosebo Jensen

Den 29. juli kl. 6 om morgenen stod der 8 Skestorke ved Husby Strand, Wedellsborg. En smuk gestus i det gyldne morgenlys, dannende en perfekt ramme om en noget mystisk foreteelse: Det var en adult med 7 ungfugle. Den gamle fugl havde mistet den gule farve på prydfjerene og

den gule halsring. De unge fugle havde mørke spidser på svingfjerene og kortere, blegere næb med kødfarvet anstrøg og intet gult på næbspidsen. De bedømtes derfor umiddelbart til 1K. Dog bemærkedes på 2 af dem gul underside på undernæbbet. Så var de alle 7 1K? Hvor kom de fra?

Skestork ved Husby Strand. Foto: Michael Mosebo Jensen.

En kuldstørrelse på 7 beskrives i litteraturen som sjælden (*The Birds of The Western Palearctic*), og det faktum, at flokken ikke var mere tæt knyttet, end at 2 tilsyneladende kunne rejse videre på egen hånd, kunne betyde, at disse 2 var ældre immature fugle. Billeder blev straks sendt til vestjyder med god erfaring med unge Skestorke. De meldte tilbage, at det var usikkert; men at det sandsynligvis alle drejede sig om 1K fugle. Hvor kom de så fra? Ikke fra vores nordjyske bestand, som netop i de dage slog Danmarksrekord med 42 rastende i Vejlerne. Vores nye ynglefugle ved Skjern Å forblev også i det område i den nævnte periode, ligesom der samtidig var op til 13 ved Margrethekog, Sønderjylland. Man kan gisne om hollandske fugle, som jo netop ankommer meget tidligt til deres ynglepladser, og derfor også kan begynde yngel tidligere end danske fugle; men vil de indfinde sig her i en østenvindsperiode?

Men de var der og det er dermed den største flok, der er registreret i amtet til dato. Tilbage til 13/5 1884 meldes om en flok på 4-5 ved Bulle-rup, Odense (hvoraf 2 ikke overlevede mødet med observatøren) og 24/9

1989, hvor 4 trak nord ved Gamborg Fjord. Ellers er der kun rapporter om enlige fugle i amtet.

Wedellsborg-området gjorde det altså igen. I det tidlige forår rastede op til 5 Bjergpipere på stedet, samtidig med, at 2 Sortstrubede Bynkefugle sad i toppen af ukrudtet. En Stytteløber rastede en eftermiddag i maj og en Silkehejre sås i flere dage fra den 13. juni til 1. juli, ligesom 1 Skestork også lige nåede at raste kortvarigt midt i juni. Derefter var der Vagtel ved to lejligheder, og i flere dage både Kærløber og 2 Odinsløber.

Det er et sted, der bestemt er værd at holde øje med! Gør man det, skal man dog være noget varsom i sin færden på stedet, idet fuglene let bliver skræmt, hvis man går på diget. Følg derfor sporet i krattet neden for diget, der går fra P-pladsen ved Lillebælt i sydlig retning. Det kræver som regel gummistøvler og af og til regnbukser på grund af dug. Gå så forsigtigt op mod hegnet på diget og nyd fuglene derfra i det relativt nye naturgenoprettede område op mod skoven. Området er i øvrigt en del af de 1600 hektar "våde enge", som Fyns Amt skal oprette ifølge Vandmiljøplan II.

... og så var der Rødrygget Svale

Af Hans Rytter

Den irriterende lyd af vækkeuret får mig til at vælte ud af sengen... Det er lørdag, den 18 maj, klokken er 04:00, og jeg er langt fra blevet færdig med at sove - men har en aftale med EDA klokken 05:00 i Ollerup. Vi skal på fugletur.

Fredag aften aftalte vi turen skulle gå til Sydlangeland. Jeg skulle godt nok arbejde til efter midnat, men efter en benhård forhandling indvilgede EDA i - hårdt presset - at vi udsatte afgangstidspunktet fra Ollerup til klokken 05:00...

Ved ankomsten til EDA's domicil blev jeg mødt af en knæhøj bunke af ornitologisk udstyr lige midt i indkørselen. Bunken blev hurtigt lempet ind i bilen, EDA sprang af tonden, og vi drog mod Sydlangeland.

Første programpunkt var "forsinket natlyt" i Fredmosen og skovene omkring Dovnsklint. En herlig sommermorgen med sol og varme og ikke en vind rørte sig. Fuglene sang på livet løs. Vi hørte mange arter, men der var ikke rigtig nogen af dem vi drømte om... Udtrækket fra DOF Fyn Web viser hvad vi skrev i bogen:

Fredmosen, Sædballe (5:45-6:30): Rørdrum 1 HØ, Nattergal 2 SY, Rørsanger 1 SY, Grå Fluesnapper 1 R, [RYT EDA]

Lunden, Sydlangeland (9:15-10:00): Gulbug 2 SY, Havesanger 1

SY, Grå Fluesnapper 1 R, [RYT EDA]

Gulstav Mose, Sydlangeland (6:45-8:00): Rørdrum 1 HØ, Bynkefugl 2 R, Stenpikker 6 R, Rødrygget Tornskade 1 YP, [RYT EDA].

Ved 10-tiden bevægede vi os op på Fakkebjerg. Der havde dagene forinden cirkuleret Kejserørn, Stepørn og Dværgørn omkring vort lille kongerige, så vi var helt opsatte på at møde en af de celebre gæster på toppen af Fakkebjerg i løbet af dagen.

Bunken af ornitologisk udstyr viste sig også at indeholde både solide madpakker og lidt væske til at skylle krummerne ned i halsen med, så stort set det hele blev slæbt med op på toppen. Det var med at være helt klar hvis "Der Kaiser" skulle komme forbi...

Det viste sig hurtigt, at det var Hvepsevåge der skulle blive den talræssigt dominerende art den dag. Trækket kom i en tynd korridor nede fra Tyskland og ind over Bagenkop.

Vi observerede på fuld tryk hele dagen og snakkede meget om hvad der nu måske kunne vise sig af sjældenheder... Udtrækket fra DOF Fyn Web viser hvad vi skrev i bogen:

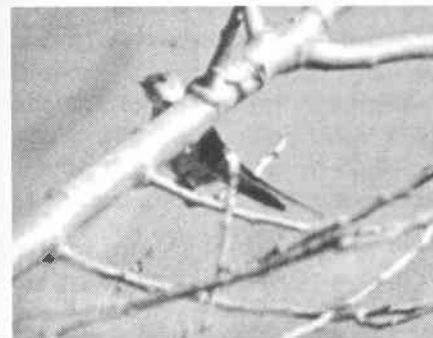
Fakkebjerg, Sydlangeland (10:30-16:00): Hvepsevåge 50+ N, Rød Glente 1 T, Rørhøg 3 R, Musvåge 8

N, Fjeldvåge 2 R, Tårnfalk 2 R, Ravn 1 R, [RYT EDA].

I løbet af eftermiddagen aftalte vi at vende næsen hjem mod Fyn klokken 16:00. Hvis der ikke på det tidspunkt havde vist sig "noget" skulle det nok ikke være den dag...

Præcis klokken 16:00 har vi pakket det hele i bilen og jeg starter for at køre nordpå.

Lige da vi svinger ud på vejen flyver der en flok svaler forbi foran bilen, fra højre mod venstre. Jeg sanser i et splitsekund, at der er en der ikke ligner de andre... Bilen bliver smidt ind til siden, og vi springer ud for at se efter fuglen. Vi finder den hurtigt kredsende øst for toppen af Fakkebjerg, og kan straks se den er "anderledes". Få sekunder senere slår den et slag ned imod os, og vi siger i munden på hinanden: "Det er s'gu da vist en Rødrygget!"

Rødrygget Svale, Fakkebjerg.

Foto: Hans Rytter.

Vi er ikke helt sikre, da den ikke virker så rød på gump og underside som

det vises i bøgerne. Problemet er om det kunne dreje sig om en hybrid Landsvale X Bysvale? Jeg ringer straks til HKN for at diskutere feltkendetegnene med ham. Han fortæller, at hvis den har sort undergump er den helt sikker. Det har den - så vi kunne nu konstatere at vi stod med en Rødrygget Svale...

Jeg ringer straks til SØB, der bor mindre end 1 km. fra Fakkebjerg. Han tager ikke telefonen... Så ringer jeg til MMJ for at advisere ham, og få ham til at sende observationen ud på IBDK. Signalet når MMJ omkring Gram i Sønderjylland, og da han hører hvad det drejer sig om, kan jeg i telefonen høre hvordan Michael bliver mere stakåndet akkompagneret af lyden af galoperende støvler...

Vi ved SØB er hjemme på bedriften, så når han ikke vil svare på telefonen må han hentes! Søren er fremme i døren da jeg flytter noget rundt på de pænt revne perlesten i indkørselen. Da han hører hvad det drejer sig om, er han dog ikke sen til at gribe om Zeiss'en.

Det viser sig den Rødryggede Svale FU omkring ejendommen SØ for Fakkebjerg. Den opholder sig sammen med en blandet flok Bysvaler og Landsvaler.

Omkring 16:55 kommer den første hitjæger. NBJ har i stor hast forladt Brugsen i Ulbølle og kan nu sammen med vi andre stå og nyde synet af en Rødrygget Svale.

"Når du finder et hit" skal man jo som finder sørge for, at intet umælet

væsen, person eller ejendom lider overløst, så jeg bevæger mig ned til landmanden for at fortælle ham om, hvad det er, der foregår. Det kunne jo godt tænkes han – eller konen - ville blive sure over, at vi stod og gloede ned i deres have med vore kikkerter og teleskoper!

De viser sig meget forstående og interesserede, og der er ingen problemer. Jeg får ved samme lejlighed mulighed for at tage et par billeder af fuglen til dokumentation. Fuglen raster nemlig jævnlige i et piletræ op til ejendommens have. Desværre sidder den i den modsatte side af træet, så det lykkes mig ikke at tage et billede, hvor hele fuglen er synlig uden generende grene i forgrunden.

Vi tilbringer nu tiden med at holde øje med fuglen, medens vi venter på de næste hitjægere skal dukke op.

Sidst i Hans' artikel bruges udtrykket at "dippe", betydningen af ordet vil forhåbentlig fremgå af nedenstående

En "dippers" oplevelse

Af Søren Gjaldbæk

Mit vækkeur ringede også kl. 4.00. Jeg havde også planlagt at tage til Langeland, men MMJ (Michael Mosebo Jensen) ringede aftenen før og spurgte om ikke jeg ville med en tur til Sønderjylland. Der er jo også dejligt, så selvom jeg kun havde et skuldertræk tilovers for hans ilde skjulte dagsorden om at få Kærløber, Odins-

Omkring klokken 18 forsvinder den pludselig nordpå op langs Fakkebjerg, og vi ser ikke mere til den...

Godt et kvarter senere ankommer de næste hitjægere. Fuglen er væk! Vi spreder os i omegnen og undersøger alle de lokaliteter hvor der traditionelt raster svaler; men vi kan desværre ikke, selv efter et par timers eftersøgning, finde fuglen igen. En halv snes personer "dipper" (se nedenfor) desværre på fuglen.

De tørre fakta på DOF Fyn Web:

Fakkebjerg, Sydlangeland (16:01-18:00): Rødrygget Svale 1 FU (og R. Forsvandt mod N. Observationen skal godkendes af SU), [RYT EDA SØB NBJ]

Men det var en god dag for os 4 som nåede at se den...

hane og Turteldue på årslisten, aftalte vi at mødes ved Lillebæltsbroen kl. 4.30. Vi fik også eksekveret de to første punkter på dagsordenen og foruden det set en masse andre fugle. Vi vendte snuden hjemad ved tretiden, og som de ukuelige optimister vi er standsede vi ved Gram, hvor der er chance for at se Stor Hornugle. Vi

stod ved en grusgrav og kiggede efter ugle da telefonen ringede. Jeg kunne straks høre på MMJ's tonefald, at det var alvorlige sager, der flød ind i hans ører. Vi begyndte straks at småløbe mod bilen, mens de sidste detaljer om svalefundet på Langeland kom på plads. Det er ikke særlig tit, at der er en rastende Rødrygget Svale, så vi var næsten nødt til at prøve om dyret ville vente på os. Personligt var jeg ikke videre optimistisk, svaler har det med at flytte sig. Da vi havde kørt lidt, ringede jeg til Hans, der ku' fortælle, at fuglen stadig var der. Jeg fik ham overtalt til at blive og holde øje med fuglen, indtil vi kom, "det drejer sig jo kun om et par timer", et argument, som han straks slugte. Videre aftalte vi, at han skulle ringe, hvis fuglen forsvandt. Den næste halvanden times tid gik med at telefonere til andre for at fortælle om fuglen og med at vurdere chancen for succes. Vi nåede frem til, at det sene tidspunkt gavnede vores sag – kun en komplet idiotisk svale ville trække videre hen under aften. Den ville selvfølgelig raste indtil den skulle til overnatning; da ville vi for længst have set den og været hjemme igen. Hans havde ikke givet lyd fra sig, intet nyt var godt nyt, det måtte nærmest være en formssag at få fuglen i bogen. Klokken var nu 18, vi var nået til Humble, så jeg ringede lige til Hans for at han kunne rulle den røde løber ud. "Vi kan ikke se den lige nu", sagde han!! "Den har været væk et stykke tid, men det har den været

*Vi måtte nøjes med et billede.
Foto: Hans Rytter.*

før, så kommer den igen." Jeg følte mig nu ikke videre beroliget. "Hvor fløj den hen?". Det vidste de ikke, de stod og holdt øje med det træ, som den plejede at vende tilbage til! Jeg blev lidt skarp i mælet og beordrede Hans op på Fakkebjerg, hvor der er et fint udsyn over området. Jeg måtte så fortælle MMJ, at de troede, at træet kunne finde på at flytte sig, men at det i givet fald ikke ville foregå ubemærket, det var under streng observation. Vi ankom fem minutter senere og kunne konstatere, at træet var på plads, svalen var det ikke, og ingen vidste i hvad retning den var fløjet. Vi har nok ikke fremstået som videre venlige, for de fire heldige ville gerne tale om svalen, fortælle jokes, fejre fuglen med en øl osv. Vi havde andet i hovedet og ville kun have de rå kendsgerninger – small-talk måtte vente. Vi kiggede svalerne igennem, og da det ikke gav resultat, kørte vi derefter rundt i nærheden for at se, om der ikke skulle være en flok svaler

hvor den rødryggede kunne være i blandt. Der ankom yderligere et par bilfulde ornitologer, som deltog i eftersøgningen, for at gøre sagen kort – svalen var væk, vi var "dippet" og var således "dippere". Selvom man ved, at det er en "erhvervsrisiko", er det ikke noget, jeg har lært at tage med et sorgløst smil. Min oprindelige plan om at tage til Langeland, kombineret med hvor lang tid svalen havde været,

hvor tæt vi var på at få den at se, og hvor sjældent der er en rastende Rødrygget Svale, gjorde dette til et af de mere smertelige "dip". Med oplevelsen på god afstand har mit voksne overjeg fået geninstalleret normal opførsel, og jeg har gratuleret Hans og Erik med den fine observation, en gerning, der ikke føltes påtrængende i situationen.

En "gribbende" oplevelse

Af Eske Mortensen og Edda Rieser

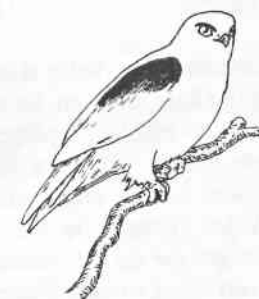
I starten af juni drog 14 birdere til Pyrenæerne på en DOF stortur. Flyvetur til Barcelona, 2 lejede biler og ud til steppelandet det gik. Allerede ved ankomsten til hotellet i Candanos fik vi den første oplevelse. En Lille Tårnfalk lavede flyveopvisning, og den fik tilmed selskab af 3 andre - en familiesammenkomst? Og så var stærene ensfarvede.

Vi kunne lige nå en tur til et steppeområde lidt nord for hotellet, hvor der skulle have været Duponts Lærke; men trods adskillige forsøg også de næste par dage, var den det eneste, vi ikke så. Måske havde de ikke lyst til at synge, måske var det meget blæsende og noget kolde vejr med til at gøre os døve, eller også var det for lyst (litteraturen siger den synger om natten). Området gav til gengæld Kalanderlærke, Korttået Lærke, Dværglærke, Toplærke, Theklalærke og Dværgrappe for ikke at nævne en meget smuk Ellekrage. Kan Kirkeugler klappes – ja næsten, langs vejkanterne på en lille bitte klippehylde.

Vi kørte den ene dag til området nær Ebro og ruinbyen Belchite. I alle de små byer nær floden var hvert et kirketårn eller lidt højere bygning fyldt med befolkede storkereder - sådan var det også en gang herhjemme. Ruiner er tilsyneladende meget velegnede til fugle-obs, for her var den

dejligste Blådrassel, en Hærfugl, to Sørgestenpikkere mv.

Bedst som vi kom kørende af landevejen tæt på vores hotel, mente en af bagsædepassagererne, at der sad en lidt anderledes fugl på en el-mast. Det tog vi roligt, for det var ikke første gang, en sådan melding havde lydt om helt almindelige ting; men et eller andet fik alligevel vores turleder Erik Kramshøj til at reagere - og der sad

EN BLÅ GLENTE - tæt på, helt stille. Da Erik havde sundet sig, fik han hentet resten af holdet, som allerede var nået til hotellet - vi andre holdt vagt. Fuglen flyttede, men alle fik set den. For resten ynglede en Stytteløber i et lille vandhul tæt ved, og i en lille sø hyggede ca. 20 Rødhovedet And sig sammen med Purpurhejre og Køhejrer.

Efter lavlandet flyttede vi op mod bjergene til foden af Hecho-dalen. Et stop på vejen giver den første udsigt til barske klipper med sne på toppene. Vi står højt oppe ved et kloster, og under os svæver et par store fugle - de første Gåsegribbe på lang afstand, set fra oven, glidende rundt - turens klimaks?

Turen går videre mod bjergene - SE TIL VENSTRE, bremse, ud, næ-æh. En skrue på små 200 fugle med Gåsegrib, Ådselsgrib, Kongeørn, Dværgørn, Sort og Rød Glente, domineret af gribbene. Og det skete igen, langt senere, et helt andet sted, måske lidt færre fugle, men bestemt ikke de samme.

Sommeren var virkelig slået igennem, og lykken efter en lang varm køretur var en iskold ... på terrassen med Sorte Glenter flyvende tæt over hovedet, som var det måger eller krager. Enkelte Gåsegribbe var måske også tørstige, for de gik næsten lige så langt ned for at studere birdere.

Der var selvfølgelig også masser af småfugle, som Spottesanger, Provincesanger, Brillesanger, Cettissanger og som godnatmelodi Sydlige Nattergale. Der var Klippeværbling, "Rødhåret" Tornskade, Citronsissen, Gærdeværbling, Bjergløvsanger, Stenspurv, Middelhavsstenpikker med flere.

I Hecho dalen bor Gåsegribbene, sidder på klippehylderne helt ned til vejen og har reder på en klippevæg lidt højt oppe lige overfor, hvor

Murløberen skulle være. Selv om man ikke kan blive træt af gribbe, ville vi hellere have set Murløberen. En flok engelske birdere havde heller ikke heldet med sig. Men vi gav ikke op - næste dag op på klipperne igen - og pludselig flagrer en sommerfugl langs klippevæggen - nej den er større - Murløber.

I bunden af dalen, hvor vejen endte, blev bløde, runde, græsklædte bjerge beundret, Heste, køer og får går løst, klokkerne ringler overalt. En flok køer ligger og tygger drøv - noget lyst går rundt mellem dem - scop på - to Ådselsgribbe spankulerer som påfugle rundt mellem køerne, gør en kalv lidt forskrækket, går langt og hurtigt ud over marken !

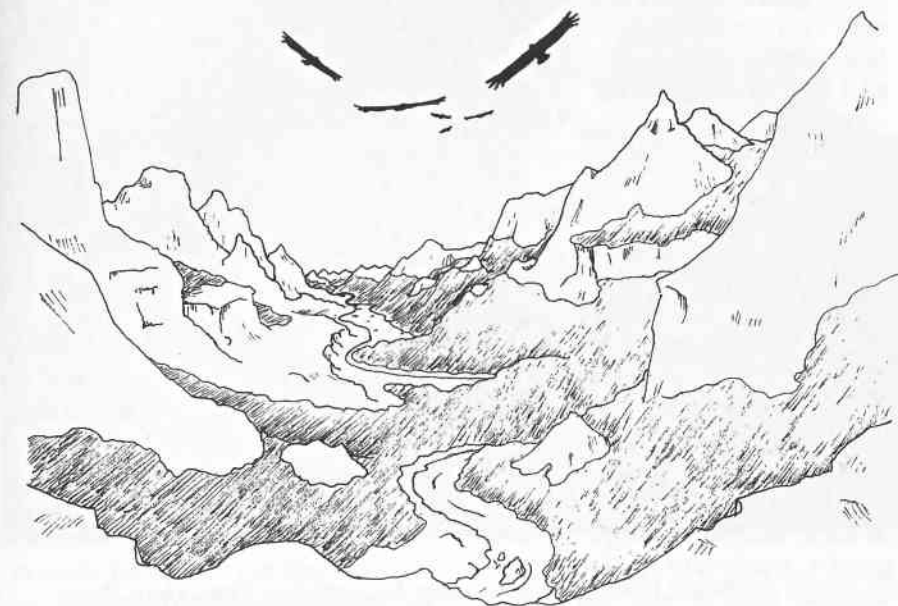
Dette betagende sted blev forladt til fordel for de rigtigt høje og barske Pyrenæer med Alpesejler og Klippesvaler. I et pas mellem Spanien og Frankrig studerer vi Stendrossel, Bjergpiber og en syngende Hortulan, men så sandelig også Gemser. Først en stolt buk stående på sin klippe, senere små flokke og til sidst en buk vogtende på sin kone og unge. Murremeldyr soled sig på klipperne - en underlig blanding af Bæver og forvokset Hamster.

Efter et kort intermezzo med en fransk Hvidrygget Spætte nåede vi til foden af Ordesa nationalpark. Dejligt hotel, stor terrasse med udsigt til klipper 5 - 7 km væk, kaffe og cognac. Næste eftermiddag - efter tur til nationalparkens turisthelvede - opslås et lummervarmt hovedkvarter på ter-

rassen med kikkert, scop og kold øl (væskebalance!). Ud af ugidelighedens varmetåger svæver Gåsegrib, Ådselsgrib, Kongeørn, Dværgørn, Slangeørn, Tårnfalk, Vandrefalk på insektjagt, Musvåge, Rød og Sort glente, Alpekrallikker (-krager og -alliker) og LAMMEGRIBBE. Svævende Lammegribbe, der knapt rør en svingfjer for at skifte kurs, der med to halvt gennemførte vingeslag passerer 10 km klippe og er væk. En Lammegrib flyver rundt over den højeste klippetop, bakser underligt, leger den ? Den taber noget - nej den gør det alle bøgerne beskriver, den smider knogler ned mod klippen så de knuser, og Lammegribben kan gulfes marv. I alt nok 6-7 forskellige fugle -

to mod højre, en mod venstre, to op ---. Kramshøj spæde denne eftermiddag ville give hyppige flash back - og nu tre måneder efter sker det igen og igen.

Hjemturen med div. glenter, flere Rødhøns og Triel bag en tankstation forløb udmærket. Skam over TV 2 og Leth, der ikke kunne kende en pyrenæisk Gåsegrib fra en Kongeørn under Tour de France. Skulle du have lyst til at se den totale artsliste, må du ligesom vi andre vente på den officielle rapport, der en dag kan læses på nettet. Skulle du have lyst til en tur til Pyrenæerne og Lammegribbe, så tag os med !!!

Ringmærkningsdag

Af Søren Gjaldbæk

Lørdag den 28. september arrangerede Zoologisk Museum for anden gang "Ringmærkningsdag", den første blev afholdt i foråret. Formålet er at udvide kendskabet til ringmærkning og at informere om, hvilke resultater ringmærkning kan give, og hvad disse resultater kan bruges til. Ti steder i landet var ringmærkere værter for åbent hus arrangementer i felten: Folk blev inviteret med på netrunder, så de selv kunne se, hvordan ringmærkning

foregår og snakke med ringmærkerne om deres arbejde. På Fyn foregik det på Keldsnor Fuglestation, hvor hele 3 ringmærkere var parat til at tage imod gæsterne.

En stor overraskelse

Ole Tønder og Jan Holm Jensen ankom til Keldsnor Fuglestation fredag aften for at sætte nettene op. Der var annonceret rundvisning hver time startende klokken 9., så det var det ra-

Ole Tønder fremviser Hvidbrynet Løvsanger for gæsterne. Foto: Hans Rytter.

reste, ikke at skulle bakse med dem om morgenen. Den tredje ringmærker Jacob Sterup havde fået lov til at vente med at komme til lørdag, da han skulle til sin afsluttende eksamen på universitetet – det gik i øvrigt fint, til lykke til Jacob. Jeg boede på stationen på det tidspunkt og flyttede på Ole Tønders råd min bil fra parkeringspladsen ved Gulstav Mose, da jeg tog på morgenobs på Dovns Klint. "Du risikerer, at du bliver spærret inde, hvis der kommer mange"! Den frygt skulle nu vise sig at være noget overdrevet. Der var kun én, som var nået frem klokken 9, vedkommende blev til gengæld belønnet med en spektakulær fangst, idet en Spurvehøg var gået i nettet. Klokken 10 stod 12 mand m/k parat på parkeringspladsen, hvor Ole bød velkommen, inden gruppen begav sig mod netstederne ved Keldsnor. Vinden var frisk fra vest, og det havde småregnet noget af natten, så forventningerne til dagens fangst var ikke så store. På vej mod nettene fortalte Ole lidt om hvilke fugle, man kunne forvente at fange på den aktuelle årstid, Gransanger ville formodentligt være den dominerende art. I det første af de elleve net hang der da også to fugle, som på afstand lignede denne art. Ole blev hurtigt febrilsk, da han så, at den ene var meget kontrastrig og meget klarere i farven end Gransanger. Fuglen blev hurtigt befriet og man kunne se dens lange gullige øjenbrynsstribe og to gullige vingebånd: Den første Hvidbrynedede Løvsanger i et fynsk net var en realitet. Trækobservationerne på Dovns Klint, hvor vi stod seks mand

og forsøgte at holde styr på en lind strøm af svaler og gæs, blev suspenderet for en tid, vi skulle ned og beundre kræet. Den næste halve times tid blev fuglen så beundret, og der blev taget flere billeder af den end af en præsident på statsbesøg, inden den fik en ring på og sluppet fri igen. Imens Ole viste fuglen frem og fortalte om den, tømte Jacob og Jan de andre net, der bød på mere normale oplevelser. Folk fik blandt andet set Rødhals og Gransanger.

De næste to ture var knap så velbesøgte. I alt var der 20 besøgende, hvoraf nogle tog flere ture. Der blev fanget 60 fugle, foruden ovennævnte blandt andet Gransanger 26, Rørspurv 5, Gærdesmutte 5, Munk 5, Jernspurv, Sangdrossel og Rørsanger.

Formålet med ringmærkning

For udenforstående kan det være svært at se, hvad ringmærkning skal gøre godt for, og tager fuglene ikke skade af at hænge i nettet? De fremmødte kunne ved selvsyn konstatere, at nettene bliver tømt ofte, så fuglenes ophold i dem er af begrænset varighed. Når fuglene blev sluppet, fløj de upåvirkede videre. Det kan selvfølgelig ikke undgås, at en fugl en gang imellem kommer til skade i forbindelse med ringmærkning; men det er yderst sjældent. Dette skal holdes op mod de gevinster, som der er ved ringmærkning. Dels kan man følge svingninger i størrelsen af de enkelte bestande, og dels kan man finde ud af, hvor fuglene overvintrer. I begge tilfælde har man et godt udgangspunkt for fuglebeskyttelsesarbejdet.

*Jacob, Jan og Hvidbryn.
Foto: Hans Rytter.*

Omvendt træk

Gæsterne ved Keldsnor undrede sig, som så mange andre, over hvordan det kan gå til, at en Hvidbrynet Løvsanger forvilder sig til Langeland, når den burde være i Kina.

Forekomsten i Skandinavien og England af sjældne østlige arter, skyldes formodentligt "omvendt træk". Gennem tiderne har mennesket gjort sig mange spekulationer om, hvordan trækfuglene orienterer sig under trækket. Hvordan finder de til deres vinterkvarter? Og hvordan finder de tilbage til yngleområdet? Disse spørgsmål er ikke fuldt afklarede, men for småfuglene er den fremherskende teori, at fuglene fødes med "et

indbygget kompas og et indbygget ur". De "ved" i hvilken retning de skal trække, og de "ved" hvor lang tid, rejsen skal vare. Dertil kommer nogle kompensationsstrategier, som fortæller fuglene, hvad de skal gøre, hvis de bliver slået ud af kurs, for eksempel på grund af ekstreme vejrforhold. Møder de en "forkert kyst", skal de følge kysten sydpå eller lade sig føre med vinden, hvis denne er kraftig. Det betyder, at hvis en fluesnapper, som er født på Bornholm, har en genetisk kode, som siger at den skal tække i sydvestlig retning mod Gibraltar, af en eller anden grund skulle havne ved Blåvand, så skal den ikke længere trække mod sydvest, men følge kysten. Disse teorier er resultat af mange års arbejde, hvor trækforskere har flyttet intetanende ungfugle rundt på kloden, så de fik et andet udgangspunkt for trækket, end det der passede til deres nedarvede orientering. Blandt andet har Henrik Mouritsen beskæftiget sig med dette på Syddansk Universitet i Odense. Man kan læse om hans arbejde i "Havrevimpen" nr. 1 1998.

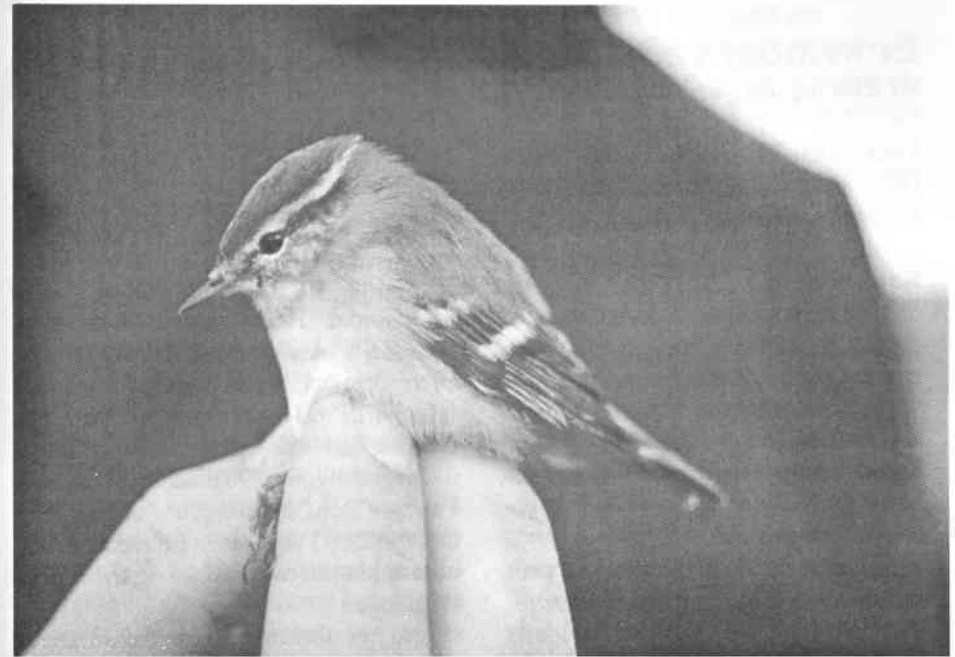
Nogle fugle fødes med en genfejl, som bevirker, at de starter efterårstrækket, som om det var forårstrækket, der skulle begynde. Resultatet bliver, at en fugl, som skulle trække mod syd, giver sig til at trække mod nord. Ganske vist siger vi – som en slags antropomorfisme – at fuglene trækker til de varme lande, fordi det bliver koldt; men det gør de ikke. De trækker i den retning, de er født til, og lader sig ikke afficere af, at temperaturen falder frem for at sti-

ge, efterhånden som trækket skrider frem.

Den Hvidbrynete Løvsanger yngler på tajgaen i det nordlige Sibirien og mod vest til Ural. Den overvintrer i det sydlige Kina, Sydøstasien og Indien. Dens naturlige trækretning er altså sydøst og omvendt træk vil sende den mod nordvest. Afhængig af forholdene, her spiller vindretningen formodentlig en stor rolle, vil nogle af fuglene nå Den Botniske Bugt eller den norske vestkyst. Trækker de udover Atlanterhavet via Norge skal der en nordvestlig vind til at presse fuglene mod Danmark Disse fugle træf-

fes langs den jyske vestkyst, hvor der hvert år ses flere individer. Det er især, når der er sammenfald mellem træktid og østlige vinde, at de sibiriske arter på omvendt træk når frem til os. I Danmark er der flere hundrede efterårsfund, de fleste i oktober, men kun to godkendte forårsfund af Hvidbrynet Løvsanger.

I Fyns Amt er Hvidbrynet Løvsanger meget sjælden, idet der kun er tre tidligere fund: 8/10 1991 Vesterregn (TOE), 20/9 1993 Knudshoved (TOE) og 27-29/9 2000 Odense (THH).

Dagens overraskelse: Hvidbrynet Løvsanger. Foto: Hans Rytter.

Turrapporter

SYLTEMAD E ADAL

13 personer havde fundet vej til V. Skerninge, som den 16. maj kl. 19 var udgangspunkt for en gentagelse af sidste års tur langs Syltemade Å under ledelse af Niels Bomholt. Det stille vejr gav gode lyttebetingelser, og der var god lyd på fuglene. 3-4 Nattergale sang, den ene sad meget tæt på stien; men trods ihærdige anstrengelser lykkedes det ikke at få fuglen at se. Ellers var det Løvsangeren,

som var den talrigeste af sangerne. En Musvåge på rede blev det også til på den i alt 12 km lange tur gennem meget flot natur. Formand Flemming deltog i turen og gav – som han har for vane – prøver på diverse fuglestemmer, og han afslørede et – for ornitologer – imponerende kendskab til planter. Den meget hyggelige tur sluttede kl. 21.

Er kvinder ved at få flertal på DOF-Fyn ture?

Af Ella og Jørgen Mikkelsen

Fredag den 14. juni kl. 16.00 startede DOF Fyn turen til Randbøldal fra Dalum Papirfabriks parkeringsplads.

Runkenbjerg

Vi var 5 personer, 3 kvinder og 2 mænd, hvoraf den ene mand var turens leder Poul Rasmussen.

Med dette feminine flertal kørte vi til Randbøldal, nærmere bestemt Runkenbjerg. Her obsede vi fra kl. 17.30 til 19.30, medens vi indtog vores medbragte mad.

Vi så Ravn 2, Bynkefugl (2 par), Bysvale 4, Gøg 2, Misteldrossel 1, Stor Regnspøve 1 (OF), Musvåge 6, Mursejler 2, Skovpiber 1, Tårnfalk 2,

Dobbeltbekkasin 1 og Knopsvane 2 med 2 pull.

Der var lovet Isfugl

Vi kørte til campingpladsen ved Randbøldal. Her ligger et dambrug ved Vejle Å. Vi fik hurtigt øje på Bjergvipstjert, 3 stk. - men hvor var Isfuglen? Poul lokkede os en tur langs åen, og det var en prøvelse i "minibjergbestigning". Pludselig siger Poul - "Der fløj Isfuglen - så i den?" Det gjorde vi ikke, for vi havde travlt med at klamre os til buske og træer på skråningen.

Nå, vi fortsatte til den modsatte side af dambruget, og her sad Isfuglen pænt afventende og poserede på en

tønde. Så alle fik set, hvad der var lovet. Vi fik endda en tillægsgevinst, en Fiskeørn landede på en pæl ved dambruget.

Natravn i Frederikshåb Plantage

Klokken var nu omkring 21, og det var tiden at køre ud for at se turens hovedperson NATRAVN.

Vi kom til Frederikshåbs Plantage - gik ud til lokaliteten, hvor der tidligere var set Natravn. Vejret var ifølge Poul perfekt til NATRAVN-OBS.

Nu kom ornitologens vigtigste evne på prøve: VENTE. Vi blev i ventetiden briefet af Poul om, hvad vi skulle iagttage og hvilken lyd, vi skulle fokusere på. Klokken 22.40 præcis startede lyden som af en elektrisk boremaskine. Det var Natravnen, der startede sit show. Efter en ca. 5 min. lang snerrende lyd, lød der et par klap med vingerne, og fuglen fløj op og over i et andet træ ca. 20 meter fra os. Her kunne vi se den helt tydelig i teleskop. Derefter cirkulerede den i et

HELNÆS MADE

En af DOF-Fyns flittigste turledere, Niels Bomholt, stod for turen til Helnæs Made søndag den 18. august. På trods af, at Niels' telefonnummer var forkert i dette blad og datoen forkert i "Fugle i Felten" mødtes 13 deltagere klokken 8 ved Åledybet. Det var et godt startsted, for her tog 2 Skestorke i mod, de forsvandt i øvrigt kort efter. Derpå kørte man ud til kysten og tog

bestemt mønster og kom så tæt på os, at Poul måtte dukke sig for ikke at få den i hovedet.

Krig eller kærlighed?

Klokken 23.15 fløj to Natravne op og forfulgte hinanden med deres klappende vinger og snerrende lyde. Det var fantastisk at se og høre. Poul blev spurgt, om det var parringsleg eller territoriekamp. Det var svært at sige med sikkerhed. Så gik vi demokratisk til afstemning, og kærligheden vandt med 3 stemmer mod 2. Her ses hvilken betydning, kvindeflertallet kan få på DOF-ture.

Hjem efter en fantastisk tur

Klokken 23.30 fortsatte Natravnen stadig sin snerren, medens vi gik tilbage til bilerne for at komme tilbage til FYN.

En dejlig tur og en fantastisk oplevelse.

Tak for det Poul Rasmussen.

turen langs kysten ud til vandhullerne mod syd. Her lå blandt andet en ung Odinshane, som kunne beses på kort afstand. Der var en del vadefugle, blandt andet Hvidklire, Sortklire, Tinksmed, Brushane, Stor Præstekrave og Almindelig Ryle. Langs kysten fouragerede Mudderklirer. Man fortsatte ad den markerede sti rundt på Maden. Udover Stor Regnspøve,

Hjejele, Gule og Hvide Vipstjerter, Bynkefugl og Stenpikker mødte man en gruppe fra MOF (Midt fyns Ornitologisk Forening), der også var på tur. De gjorde opmærksom på en

Stenvender og fik til gengæld Odins-hanen. Også Rørhøg, Tårnfalk og Ravn kom i notesbogen inden turen sluttede klokken 12.

TRÆKTUR TIL SYDLANGELAND

Søndag, den 8/9 trodsede en snes mennesker kaldet fra de dragende varme dyner, og mødte op på Dovns klint klokken 06:00 for at se på fugletræk. Vejret var varmt og stille, og vi blev mødt af den prægtigste solopgang ovre fra Lolland.

Vi startede morgenen med at studere det lidt svage træk et par timer. Klokken otte kom der lidt mere gang i kludene, da en Gulirisk pludselig kaldte hen over vore hoveder og strøg ud over Østersøen med kurs ret syd. Desværre var det kun "højre flanke" der rigtig nåede at høre og se fuglen godt...

Efter en bid morgenmad, drog vi en tur rundt i Gulstav Østerskov, Gulstav Mose og Gulstav Vesterskov. Der var ikke så meget gang i fuglene, men vi fik da hørt, set og repeteret nogle af de mest almindelige arters stemmer og kald.

Tilbage på Dovns Klint fandt vi madpakkerne frem igen, og det var ligesom det virkede lidt på trækket... Pludselig kom der flere Spurvehøge og Rørhøge på himlen, og snart kom den første Hvepsevåge forbi... Vi besluttede at blive på Dovns klint, frem for at tage på Fakkebjerg, da der på "klinten" var bedre muligheder for at se trækkende falke.

En enkel Lærkefalk og et par Dværgfalke trak sydover ved etiden.

Ved totiden kom der gang i trækket. To flokke af ca. 25 Hvepsevåger kom pludselig til syne over Gulstav Mose, og de strøg uden betænkning ret syd mod Tyskland. Måske havde de hørt i vejrudsigten at det regnede i Jylland?

Efter middag begyndte de første turdeltagere at drysse hjemad, og ved halvtretiden trak de sidste N.

Hans Rytter

Sydlangeland igen, igen

Årets åbne træktur løb af stablen den 22. september. Da der ikke var vejrforhold eller andet, som pegede på en bestemt lokalitet, faldt valget på

Sydlangeland. 10 personer mødte op ved Dalum Papirfabrik, hvor turleder Flemming Byskov tog i mod. Det havde regnet hele natten, hvilket ikke

gav anledning til forventning om en stor trækdag. Heldigvis holdt det op, da man nåede til turens første mål: de 13 svenske projektstorke, som rastede nogle dage på Tåsinge. Trods deres tvivlsomme herkomst så de flotte ud. Herefter gik det til Dovns Klint, hvor det blev til Bramgås 600, Knortegås 200, Rød Glente 1 og Fiskeørn 1. Småfugle var der ikke mange af. Ved halvelvetiden skiftede man til Fakkebjerg i håb om vågetræk. Det blev der ikke noget af, en Rød Glente og en ung Dværgmåge var højdepunk-

terne. Til gengæld fik Flemming anledning til at snakke sommerfugle med et par småknægte, der havde forvildet sig mod toppen med deres net. Resten af gruppen fik tid til at nyde frokosten. Sidste punkt var Tryggelev Nor, som foruden de sædvanlige Knar-, Spids-, Pibe- og Skeænder bød på en ung Dværgmåge. Hertil kom en ny art til alle: to Maskeviber, som nød friheden fra det nærliggende fuglehold. Klokken 3 begyndte det igen at regne og man drog hjem efter en hyggelig dag.

MØDER

Caféaften

Tirsdag 5. november kl. 19 i lokalet, Risingskolen, Odense.

Oplæg ved Flemming Byskov med video fra den nyligt gennemførte Falsterbotur. Derefter almindelig fuglesnak omkring kaffe, te, øl og vand.

Formøde i forbindelse med julefrokosten

Åge Mikkelsen fra Naturbutikken, DOF, har lovet at kaste glans over vores julefrokost. Ud over at glimre ved sin tilstedeværelse under indtagelsen af det opulente traktement, vil Åge fra 17 til 19 fremvise kikkerter, teleskoper samt de sidste nye fuglebøger, som Naturbutikken har på lager. Arrangementet er åbent for alle, og lokaliteten er den samme som huser julefrokosten. Rygtet siger, at der er tale om en restauration på Skibhusvej. Ring til Flemming for at få den nøjagtige adresse.

Julefrokost

Fredag 6. december kl. 19.

Prisen er kr. 120,- som giver adgang til 12 retter østasiatisk buffet med drikkevarer ad libitum i 3 timer. Ind imellem et kvarters afkog af fugleåret 2002 set

gennem formandens videolinse. Nærmere oplysninger om lokaliteten fås ved tilmelding til Flemming Byskov på 65 98 22 18 inden 1. december.

Generalforsamling

Generalforsamlingen i DOF-Fyn afholdes onsdag den 5. februar kl. 19 på Risingskolen, Risingsvej 25, Odense.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Fremlæggelse af revideret årsregnskab
4. Budget for 2003
5. Valg til bestyrelsen. Følgende er på valg: Flemming Byskov, Ole Tønder, Jens Bækkelund og Michael Mosebo Jensen. Alle ønsker genvalg.
6. Valg til repræsentantskabet. På valg er Søren Bøgelund, Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen og som suppleant Kurt Kaack Hansen. Alle ønsker genvalg
7. Valg af revisor og revisorsuppleant
8. Forslag fra medlemmer
9. Eventuelt

Forslag fra medlemmer skal for at kunne gøres til genstand for en generalforsamlingsbeslutning være formanden Flemming Byskov i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen.

Åge Mikkelsen fra Naturbutikken vil være i lokalet fra kl. 17 og fremvise kikkerter, teleskoper og de nyeste fuglebøger.

I forbindelse med generalforsamlingen vil der være en udstilling af nogle af Ole Runges fugletegninger og akvareller. Kunstneren vil være til stede, og efter generalforsamlingen vil han fortælle om værkerne og om sit liv som fugle- og naturmaler.

TURE DOF-FYN

Nærå Strand

Søndag 20. oktober kl. 9.00.

Mødested: P-pladsen ved Flyvesandet.

Tilmelding til turleder Kurt Due Johansen på 6610 0140.

Det kan meget vel starte med kig på Korsnæb i fyrretræerne ved Flyvesandet; men ellers er det en tur, hvor der vil blive sat fokus på de store mængder af ande- og vadefugle, der raster i området. Desuden er der tit nogle fouragerende rovfugle i terrænet.

Vestfyn

Søndag 24. november kl. 8.30.

Mødested: P-pladsen ved Føns Kirke.

Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen på 2682 0729.

Vi tager rundt på de vestfynske lokaliteter, ikke kun for at se på de vanlige Sædgæs, som nok skal være ankommet; men området har vist sig at indeholde mange interessante muligheder. Turen fastlægges i sidste øjeblik, således at vi kører rundt efter de mest spændende fuglemæssige attraktioner, der har vist sig lige op til turens afholdelse.

Sø-området

Søndag 8. december kl. 9.00.

Mødested: Brændegård Sø kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Erik Ehmsen på 6264 1559.

Der er kommet 2 Havørneunger på vingerne i år, så måske kan der stadig på dette tidspunkt ses op til 4 ørne i området. Ellers er der mange nordiske andefugle mm at kigge på i disse fortrinlige søer – og de traditionelle Vandstære ved Silkeå.

Langtur til ?

Søndag 19. januar.

Turledere: Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen.

På denne tur følges naturens luner så intenst, at vi ikke ved før dagen før, hvor det går hen. Men det plejer at være givtigt, om vi så ender i Nordjylland, Nordsjælland, Sønderjylland, eller hvad vi efterhånden har prøvet under denne turform. Et ligger fast – det bliver en heldagstur. Ring til Michael på 2682 0729 lørdag den 18. og hør planer.

Monnet

Søndag 23. februar.

Mødested: Bjerreby Kirke kl. 9.00.

Tilmelding til turleder Poul Rasmussen på 6254 1022.

I årevis har Poul trasket Monnet tyndt. Kom og få levendegjort hans fængslende beretninger fra Havrevimpfen om fuglelivet på vores største strandeng og se samtidig de første forårsbebudere, som Vandrefalken leger med.

Ærø

Søndag den 21. marts.

Mødested: Ved Ærøfærgen, Svendborg Havn kl. 7.00.

Tilmelding via e-mail til turleder Hans Rytter eller på tlf. 23 34 86 36 senest 3 dage før turen afholdes.

Den tidlige tilmelding skyldes vi skal planlægge transporten på Ærø efter antallet af deltagere. Mange deltagere = bus. Få deltagere = privatbiler. Da det er dyrt at komme til og fra øen, skal der påregnes en turpris omkring 200 kr. per person, afhængig af deltagerantallet. Betaling sker til turlederen før afgang fra Svendborg.

Sejlturene mellem Svendborg og Ærøskøbing benyttes især til at studere Ederfugle. Der raster på dette tidspunkt over 20.000 i Det Sydfynske Øhav, så statistisk set bør der være et par Kongeederfugle iblandt...

På Ærø vil vi sandsynligvis starte dagen ved Skjoldenæs Fyr, hvorfra havfugletrækket i den vestlige Østersø beskues. Senere på dagen besøges lokaliteterne Vitsø Nor, Borgbanken ved Vestermølle, Voderup Klint, Gråsten Nor, Marstal Havn, Ærøshale, Stokkeby Nor m.m..

Husk madpakke, kaffe/the og påklædning der matcher årstiden.

Forventet ankomst til Svendborg: 16:00

NØ-Skåne

Fredag den 21. - søndag den 23. marts.

Turledere: Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen.

Mødested: P-pladsen v. Dalum Papirfabrik kl. 16.30.

Det er jo snart blevet en tradition – vores ugle-, spætte-, hønsetur til det yderste Skåne, hvor skovene er som i gamle dage. Udgangspunktet er et hyggeligt vandrerhjem, som vi har for os selv ved bestilling af 18 pladser. Det ligger centralt i Lönsboda mellem uglelytteture (Perle- og Spurveugler) efter aftensmaden og morgenobs af Urfugl, diverse spætter og forhåbentlig Tjur og Elg. Søndag morgen drager vi langs østkysten sydover til Fyledalen med Røde Glenter, Traner og ørne i udsigt. Turens pris er 1000 kr., som dækker transport i privatbiler, broafgifter og overnatning. Beløbet indbetales inden 1. marts på giro: reg. nr. 1199, kontonr. 525-7468 til DOF-Fyn c/o Ole Tønder, Jens Juelsvej 32, st., 5230 Odense M. Ring derefter til Michael på 26 82 07 29 eller send en e-mail på mmj@doffyn.dk. Mad sørger man selv for, men der er supermarked 300 m fra bopælen.

Bulgarien

Fynske ornitologer har de senere år haft flere muligheder for at komme til Burgas, Bulgarien. Hvad Bulgarien kan byde på, kan man læse om i Havrevimpfen nr. 1 og 3, 2000 og nr. 1, 2002. Nu bliver der endnu to! muligheder for at komme til denne fine lokalitet, i det Flemming Byskov arrangerer to ture, hver af en uges varighed. 1. uge af september, 2003, hvor formanden garanterer 20.000 storke, og 4. uge af september, hvor trækket af Lille Skrigeørn kulminerer. Indkvartering i verdens eneste frilandsbimuseum! Prisen for en tur vil være omkring 8000 kr., som dækker kost, logi og transport. Nærmere oplysning i næste nummer af Havrevimpfen, hvis man er en utålmodig type kan man kontakte Flemming på 65 98 22 18.

Små pip....

Nogle sommerfugle trækker også, og ligesom det er tilfældet med fugle, har det givet anledning til mange overvejelser, hvordan de når frem til deres mål. Henrik Mouritzen, der i 1999 afsluttede sit PhD-studium i Odense - netop med et arbejde om orienteringsmekanismer hos trækfugle - har i samarbejde med en canadisk forsker i Ontario opklaret, hvordan Monark-sommerfuglen orienterer sig. Dens trækmønster er lidt kompliceret: Den flyver fra Canada til Mexico om efteråret for at overvintre. Om foråret flyver den til Texas, lægger æg, der i løbet af nogle uger udvikler sig til larver og senere sommerfugle, som trækker til Canada. Her yngler Monarken flere gange - to generationer bliver i Canada, mens tredje generation tager efterårsturen til Mexico. Man indfangede nogle sommerfugle og indespærrede dem i en vindtunnel. Uanset hvilken retning tunnelen havde trak sommerfuglene mod Mexico. Snød man sommerfuglene med kunstigt lys - så de fik en forkert tidsopfattelse - trak de i en tilsvarende forkert retning. En forskydning af døgnet på 6 timer gav således en 90 graders afvigelse fra den kurs, som de ellers ville have taget. Ligeledes kunne de ikke orientere sig, hvis solen ikke var synlig. En kunstig ændring af jordens magnetfelt generede ikke sommerfuglene. Konklusionen blev, at sommerfuglene orienterer sig via et "solkompass" og et indre ur. Hvordan dette så foregår står fortsat hen i det uvisse.

Æres den som æres bør: Artiklen i sidste nummer om Blåvand var skrevet af Martin Søgård Nielsen - vi beklager forglemmelsen.

Kragen Betty er klog! Forskere ved universitetet i Cambridge anbragte et stykke kød i et reagensglas og anbragte dette sammen med et stykke ståltråd foran Kragen Betty. Den formede en krog af ståltråden og kunne ved hjælp af denne fiske kødet ud af glasset. Det er det først kendte eksempel på at en fugl har lavet et redskab for at løse en opgave. Man må gå ud fra, at det ikke var muligt at vende glasset på hovedet!

Fuglenes Dag blev afholdt den 26. maj og Fyns Amt markerede sig som det eneste amt uden arrangementer. På landsplan blev der afholdt 58 ture med i alt 1094 deltagere. Af disse var de 721 - 66% - ikke medlemmer af DOF, men måske blev de det. En undersøgelse viste, at folks kendskab til arrangementerne hovedsageligt stammede fra lokalaviserne, amternes naturfoldere og internettet - "naturnet.dk" og DOF's hjemmeside. Når man ser, hvor stor en del af delta-

gerne, der ikke var medlemmer af DOF, skulle man synes, at der for DOF-Fyn måske var et perspektiv i at deltage i Fuglenes Dag fremover.

På bestyrelsesmødet i DOF Fyn den 18. september fik Søren Bøgelund bevilget 5000.00 kr. til en kortlægning af Rørhøgens forekomst på Fyn, herunder en kortlægning af alle ynglepar. Projektet er 2-årigt. Pengene går til telefon og kørsel. Du må meget gerne ringe til Søren på 62 56 20 05, hvis du kender til ynglepar. Ole Tønder vil skrive en artikel hvert år til Havrevimpnen om undersøgelsens resultater. Vi glæder os.

SU har godkendt observationen af Blåvinget And fra Østerøso den 9. april. Det er amtets andet fund, til lykke til HKN.

Danmark har fået en ny europamester. Bladet Ringnyt fortæller om en Havterne, der på 31 år har trukket over 1 mio. km. Den blev ringmærket som unge på øen Hjelm i Smålandshavet sommeren 1971 og fundet død den 8. maj 2002 på en lille ø mellem Lolland og Falster. Med vinterkvarter på Antarktisk har den således tilbagelagt turen Danmark-Antarktisk-Danmark 31 gange, hvilket giver 31 ture a små 40.000 km. Der kendes ingen eksempler fra Europa på fugle med en tilsvarende rekord.

Fyn er igen i år vært for DOF's repræsentantskabsmøde, som afholdes på Dalum Landbrugsskole 16-17/11. Søndag vil der være en tur til Egensedybet fra 7 til 9. Kurt Due Johansen vil holde foredrag om reservatets tilblivelse og Flemming Byskov vil servere kaffe, bitter og rundstykker. Alle menige DOF-Fyn'ere er velkomne.

- og husk,
fugle skal ses i naturen